

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
GELİŞİM PSİKOLOJİSİ PROGRAMI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİN KİMLİK STATÜLERİ İLE
BAĞLANMA STİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASİYE AKAR

071104101

İstanbul, Mart 2012

T.C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİN KİMLİK STATÜLERİ İLE
BAĞLANMA STİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Asiye AKAR

071104101

Danışman Öğretim Üyesi:
Yrd. Doç Dr. Figen KARADAYI

İstanbul, Mart 2012

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

07.05.2012 tarihinde tezinin savunmasını yapan Asiye AKAR'a ait "Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri İle Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışma, Jürimiz Tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Gelişim Psikolojisi Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak **Oy Birliği/Oy Çokluğuyla** Kabul Edilmiştir.

Prof. Dr. Nermin CELEN
(Başkan)

Yrd. Doç. Dr. Aynur GÜMÜŞ
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Figen KARADAYI
(Üye)
(Danışman)

ÖNSÖZ

Tez çalışmamı tamamlamamda her türlü desteği ve katkıyı sağlayan, sabır ve hoşgörüsü ile bana yol gösteren, bilgisini ve zamanını esirgmeden paylaşan değerli tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Figen KARADAYI'ya teşekkür ederim.

Beni yetiştirebilmek için hayatları boyunca birçok sıkıntıya katlanmak zorunda kalan, her zaman yanımda olarak bana destek veren ve emeklerini hiçbir şekilde ödeyemeyeceğim, anneme ve babama yaptıkları her şey için çok teşekkür ederim.

Tezimin her aşamasında yaşadığım zorlukları aşma konusunda yanımda olarak bana yardımcı olan, çalışmamı bitirebilmem için her türlü desteği sağlayan ve sabır gösteren sevgili eşim Serkan AKAR'a çok teşekkür ederim.

Tez sürecimde desteklerini esirgemeyen, bu süreçte hayatımı kolaylaştıran tüm AKAR Ailesine teşekkür ederim.

Uygulamaya katılan tüm öğrencilere teşekkür ederim.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, üniversiteye devam eden öğrencilerinin kimlik statüleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca kimlik statüleri ile cinsiyet, yaş, sınıf, anne-babanın eğitim düzeyi, anne baba ilişkileri, kardeş sayısı, doğum sırası, çalışıp çalışmama durumları, köy/kent kökeni arasındaki ilişki de araştırılmıştır.

Araştırmanın örneklemini 2011-2012 eğitim öğretim yılında devlet ve vakıf üniversitelerinin Mühendislik, Mimarlık, İdari ve İktisadi Bilimler, Fen-Edebiyat, Eğitim ve Sağlık Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören, 1., 2., 3. ve 4. sınıfa devam eden internet üzerinden gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 195 öğrenci oluşturmuştur. Katılımcılara “İlişki Ölçekleri Anketi”, “Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası” ve “Kişisel Bilgi Formu” uygulanmıştır.

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin güvenli bağlanma stili puanları ile başarılı kimlik statüsü puanları arasında pozitif yönde, moratoryum kimlik statüsü ve kargaşalı kimlik statüsü puanları arasında ise negatif yönde anlamlı ilişki bulunurken; korkulu bağlanma stili puanları ile moratoryum kimlik statüsü puanları ve kargaşalı kimlik statüsü puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Kaçıran bağlanma stili puanları ile de moratoryum ve kargaşalı kimlik statüsü puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunurken; saplantılı bağlanma stili puanları ile kimlik statüleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile yaş, sosyoekonomik düzey ve doğum sırası arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kimlik statüleri, Bağlanma stilleri, Üniversite öğrencileri.

ABSTRACT

The purpose of this study, is “examining the relationship between the identity status and attachment style of the university students”. Beside of this purposes, the relationship between identity status and sex, age, class, the education status of parents, number of sisters/brothers, job status, being village/city habitants, were also researched.

The examples of this study were performed by 195 students who were students at first, second, third and fourth class of engineering, architecture, business administration, sciences, education and health sciences faculty of government and private universities in 2011-2012 and accepted to attend the study at internet voluntarily. The attendees filled the “Relationship Scale Questionnaire”, “Objective Measure of Ego-Identity Status” and also personal information form.

On this study; as, a positively relationship was found between the secure attachment style points of the university students and identity achievement points and a meaningful negatively relationship between the moratorium and identity diffusion; a meaningful positively relationship was found between their anxious attachment style points and moratorium and identity diffusion study points. As, a positively meaningful relationship was found between avoided attachment style points and moratorium and identity diffusion, however no meaningful relationship was found between preoccupied attachment style points and identity status. A meaningful relationship was found between identity status and age, socioeconomic level, time of birth of university students.

Key Words: Identity status, Attachment styles, Universty students.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLALOR LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
1. Giriş	1
1.1.Bağlanma	3
1.1.1. Bağlanma Kuramı	3
1.1.2. Bağlanma Kuramı ve Nesne İlişkileri Kuramı.....	4
1.1.3. İçsel Çalışan Modeller	6
1.1.4. Bağlanma Stilleri.....	7
1.1.4.1. Güvenli Bağlanma Stili	9
1.1.4.2. Saplantılı Bağlanma Stili	10
1.1.4.3. Korkulu Bağlanma Stili	10
1.1.4.4. Kayıtsız Bağlanma Stili	10
1.1.5. Ergenlikte Bağlanma.....	11
1.1.6. Yetişkinlikte Bağlanma.....	12
1.2.Kimlik	15
1.2.1. Kimlik Kavramı	15
1.2.2. Erikson ve Kimlik Gelişim Modeli.....	16
1.2.3. Blos'un Kimlik Keşfi	19
1.2.4. James Marcia ve Kimlik Statüleri Yaklaşımı.....	21
1.2.4.1. Başarılı Kimlik Statüsü.....	22
1.2.4.2. Moratoryum Kimlik Statüsü.....	23
1.2.4.3. İpotekli Kimlik Statüsü.....	24
1.2.4.4. Kargaşalı Başarılı Kimlik Statüsü	25
1.2.5. Sosyal Bilişsel Kimlik Stili Yaklaşımı.....	26
1.2.6. Bağlanma Stilleri ve Kimlik Statüleri Arasındaki İlişki	23
1.2.7. Kimlik Statüleri İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	33
1.2.7.1. Kimlik Statüleri İle İlgili Yurt İçi Araştırmalar	33
1.2.7.2. Kimlik Statüleri İle İlgili Yurt Dışı Araştırmalar	39
1.3. Araştırmanın Amacı.....	44
1.4. Araştırmanın Önemi.....	46
2. Yöntem	48
2.1. Örneklem.....	48

2.1.1. Üniversite Öğrencilerinin Betimsel Özellikleri	48
2.1.2. Üniversite Öğrencilerinin Ailelerine İlişkin Betimsel Özellikleri	49
2.1.3. Üniversite Öğrencilerinin Yaşadıkları Yere İlişkin Betimsel Özellikler	51
2.2. Veri Toplama Araçları	52
2.2.1. Kişisel Bilgi Formu.....	52
2.2.2. İlişki Ölçekleri Anketi.....	52
2.2.3. Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası.....	54
2.3. İşlem.....	58
2.4. Verilerin Analizi.....	58
3. Bulgular	58
3.1. Üniversite Öğrencilerine Uygulanan İlişki Ölçeği Anketine İlişkin Bulgular	59
3.2. Üniversite Öğrencilerinin Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalasına İlişkin Bulgular	60
3.3. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	60
3.4. Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalasının Kategorik Dağılımı.....	65
3.5. İlişki Ölçekleri Anketinin Kategorik Dağılımı	65
3.6. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Ölçekleri ile Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası Kategorileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	66
3.7. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	68
3.8. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Yaş Değişkeni Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	68
3.9. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Sınıf Değişkenine Göre İncelenmesi	69
3.10. Üniversite Öğrencilerin Kimlik Statüleri ile Vakıf/Devlet Üniversitesinde Eğitim Görmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	69
3.11. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Anne-Baba İlişkileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	69
3.12. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Sosyoekonomik Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	70
3.13. Üniversite Öğrencilerinin Annelerinin Eğitim Düzeyleri ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	71
3.14. Üniversite Öğrencilerinin Babalarının Eğitim Düzeyleri ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	71
3.15. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Kardeş Sayısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	71
3.16. Üniversite Öğrencilerinin Doğum Sıraları ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	72

3.17. Üniversite Öğrencilerinin Herhangi Bir İşte Çalışıp Çalışmama Durumları ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	73
3.18. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Nerede Yaşadıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	73
3.19. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile 12 Yaşa Kadar Çocukluklarını Nerede Geçirdikleri (Büyük Şehir, Küçük Şehir, Köy/Kasaba) Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	73
3.20. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Anne Babalarının Halen Nerede Yaşadıkları (Büyük Şehir, Küçük Şehir, Köy/Kasaba) Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	74
4. Tartışma.....	75
4.1. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması	75
4.2. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri Grupları ile Kimlik Statüleri Grupları Arasındaki İlişkinin Tartışılması.....	79
4.3. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması	79
4.4. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Yaş Değişkeni Arasındaki İlişkinin Tartışılması	81
4.5. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Sınıf Değişkeni Arasındaki İlişkinin Tartışılması	83
4.6. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Vakıf /Devlet Üniversitesinde Eğitim Görmeleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması	84
4.7. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Anne-Baba İlişkileri (Birlikte yaşama, ayrı yaşama)Arasındaki İlişkinin Tartışılması	85
4.9. Üniversite Öğrencilerinin Sosyoekonomik Durumları ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması	85
4.10. Üniversite Öğrencilerinin Anne ve Babalarının Eğitim Durumları ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması.....	87
4.12. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statülerinin Kardeş Sayısı ve Doğum Sıraları Arasındaki İlişkinin Tartışılması.....	88
4.13. Üniversite Öğrencilerinin Herhangi Bir İşte Çalışıp Çalışmama Durumlarına ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması.....	88
4.14. Üniversite Öğrencilerinin Nerede Yaşadıklarına (Ailesi ile Evde, Yurtta, Akraba Yanında, Ayrı Evde Yalnız, Ayrı Evde Arkadaşı ile) ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması	89
4.15. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile 12 Yaşa Kadar Nerede Yaşadıkları(Büyük Şehir, Küçük Şehir, Köy/Kasaba) Arasındaki İlişkinin Tartışılması.....	90
4.16. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Anne Babalarının Halen Nerede Oturdukları (Büyük Şehir, Küçük Şehir, Köy/Kasaba) Arasındaki İlişkinin Tartışılması.....	91
5. Sonuç.....	92
6. Kaynaklar	94

7. Ekler	142
Ek A.....	142
Ek B.....	143
Ek C.....	146
Ek D.....	147
8. Özgeçmiş.....	151

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1.1.1. Araştırmada Yer Alan Öğrencilerin Betimsel Özellikleri.....	49
Tablo 2.1.2.1. Araştırmada Yer Alan Öğrencilerin Ailelerine İlişkin Betimsel Özellikler.....	50
Tablo 2.1.3.1. Araştırmada Yer Alan Öğrencilerin Yaşadıkları Yere İlişkin Betimsel Özellikler.. ..	51
Tablo 3.1.1. Örneklem Grubunun İlişki Ölçeklerine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri... ..	59
Tablo 3.1.1. Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalasına İlişkin Puan Ortalamaları ve Standart Sapmaları.... ..	60
Tablo 2.3.1. Bağlanma Stilleri ile Kimlik Statüleri Arasındaki Korelasyonlar(r,p,N).....	61
Tablo 3.4.1. Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalasının Kategorilerine İlişkin Yüzdelik Dağılımı.....	65
Tablo 3.5.1. İlişki Ölçekleri Anketi Kategorilerine İlişkin Yüzdelik Dağılım.....	65
Tablo 3.6.1. Bağlanma Stilleri Alt Ölçekleri ile Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası Kategorilerine İlişkin Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	66
Tablo 3.8.1. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Yaşları Arasındaki İlişkiye ilişkin Ki-Kare Analiz Sonuçları.....	68
Tablo 3.12.1. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Sosyoekonomik Durumlarına İlişkin Ki-Kare Sonuçları.....	70
Tablo 3.16.1. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Doğum Sıralarına İlişkin Ki-Kare Sonuçları.....	72

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Dörtlü Bağlanma Modeli.....	9
Şekil 2. Araştırma-Kararlılık ve Kimlik statüleri.....	22

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Ergenlik döneminde birey bedensel, bilişsel, fizyolojik değişimler yaşar ve yaşadığı değişimler kimlik gelişiminin hızlanmasını sağlar (Lubenko ve Sebre, 2007). Erikson, ergenlik dönemini kimlik oluşturmaya karşı kimlik kargaşası dönemi olarak adlandırmıştır. Erikson, psikososyal gelişim kuramında kimliğin yoğun olarak ergenlik döneminde oluştuğunu ancak yaşam boyunca kimlik oluşumunun devam ettiğini belirtmiştir (Morsümbül, 2005).

Erikson'a göre (1968) ergenlik normatif bir kriz dönemidir. Ergenler bu dönemde ne olduklarını algılamaya ve aynı zamanda ne olabileceklerini tanımaya başlarlar. Ergenler geçmiş deneyimleri bütünleştirme, "ben kimin" sorusuna yanıt arama, sağlam bir kişisel kimlik duygusuna ulaşma çabası içirişine girerler. Erikson'un tüm yaşamı ele alan psikososyal gelişim kuramında ergenlik dönemi, özellikle ileri ergenlik dönemi, kimlik gelişimi açısından önemli bir evredir.

Erikson'un psikososyal gelişim kuramına göre bireyler gelişimlerini sekiz evrede tamamlamaktadırlar. Her gelişim evresi önceki evrelerden etkilenmekte, aynı zamanda sonraki evrelere basamak oluşturmaktadır (Şahin, 2009). Erikson (1968) yaşamın ilk dönemini temel güvene karşı güvensizlik olarak adlandırmıştır. Bu dönemde bakıcının çocuğa karşı tepkileri tutarlı olursa, çocuk temel bir güven duygusu oluşturacaktır. Ters durumda ise bebek beslenme, sevilme, güvende olma ihtiyaçları karşılanmadığı için çevresindeki

insanlara güvenmemeyi öğrenecektir. Benzer şekilde Bowlby'de (1973) yaşamın ilk döneminde bakıcıların davranışlarının bebekte güvenli veya güvensiz bağlanmanın oluşmasını sağlayacağını belirtmiştir.

Bağlanma kuramına göre bireyin toplumsal ve fiziksel çevreyi öğrenebilmesi için bireyin araştırma yapması gerekir. Ancak keşif hem zor hem de tehlikelidir. Keşfin olabilmesi için bağlanma figürünün yakında olması ya da keşfetmek için bireye güven sağlaması gerekmektedir. Kimlik oluşturma sürecinde de temel etkinlik bireyin yeni roller denemesi, yani keşif etkinliğini ortaya koymasıdır. Bu yönüyle ilk yıllarda güvenli bağlanan bireylerin kimlik oluşturma sürecinde araştırmayı daha fazla kullanacağı söylenebilir. Bu bakımdan kimlik kuramıyla bağlanma kuramı birbiriyle yakından ilişkili kuramlar olarak görülmektedir (Lubenko ve Sebre, 2007).

Hem Erikson'un (1968) Psikososyal Gelişim Kuramına, hem de Bowlby'nin (1973) Bağlanma Kuramına baktığımızda iki kuramcı da gelişimsel açıdan yaşamın ilk dönemlerini önemli görmüşlerdir.

Bu araştırmada kimlik statüleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenecektir. Ayrıca kimlik statülerinin cinsiyet, yaş, sınıf, anne-babanın eğitim düzeyi, köy kent kökeni gibi değişkenlerle ilişkisi incelenecektir.

1.1. BAĞLANMA

1.1.1. Bağlanma Kuramı

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) talebi ile Bowlby, 1950 yılında sosyal yardım kurumlarında bulunan çocukların ruh sağlıkları konusunda araştırma yapmıştır. Bowlby (1973, 1980) tarafından yapılan araştırmalarda, yetimhanelerde büyüyen çocukların beslenme ve bakım gibi gereksinimleri yeterince karşılandığı halde duygusal olarak daha kaygılı oldukları ve bazı gelişimsel sorunlar yaşadıkları belirlenmiş ve kuramın temelleri atılmıştır.

Bağlanma sistemi bebeğin bakım veren kişiye yakın olmasına ve dışarıdan gelebilecek tehlikelere karşı korunmasına yardım etmekte ve onlara çevreyi keşfetmeleri için gerekli koşulları sağlamaktadır. Tutunma, emme, ağlama, seslenme, agulama ve gülümseme bağlanmayı sağlayan davranışlardır. Bu davranışlar bakım verene yaklaşma ve onu takip etmede kullanılmaktadır. Bowlby (1982), bağlanma ilişkisinin, a) yakınlık arama veya yakınlığı sürdürme, b) çevreyi keşfederken ve yeni davranışlar öğrenirken yeterince rahat olabileceği “güvenli üs” olarak bakıcıyı kullanma ve c) bebeğin rahatlık, destek ve yeniden güvence için bakıcıya güvenmesi anlamında güvenli bir sığınak olması olarak üç tür işlevi olduğunu ifade etmektedir.

Söz konusu yakınlık sağlanamadığında Bowlby(1973) ayrılığa karşı geliştirilen tepkilerin 3 temel evrede görüldüğünden bahsetmiştir. Bunlar protesto, umutsuzluk ve çekilmedir. Bu evreler çoğu zaman iç içe geçmiş

biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Ancak, çocuğun, bakım verenin yokluğuna karşı başat olan tutumuna göre farklılaşmaktadır.

1.1.2. Bağlanma Kuramı ve Nesne İlişkileri Kuramı

Tarihsel olarak bağlanma kuramı, psikanalizdeki nesne ilişkileri geleneğinden gelmiştir, ayrıca evrim teorisi, hayvanların doğal ortamda nasıl davrandıklarını inceleyen bilim dalı, kontrol teorisinden ve bilişsel psikolojinin bazı kavramlarından da yararlanmıştır (Bowlby, 1988).

Yirminci yüzyılın ortalarında Freud'un kişilik kuramını genişleten psikologlara, nesne ilişkileri kuramcıları adı verilir (Burger, 2006). Bu kuramın başlangıç noktasını oluşturan Melanie Klein'in çalışmaları olmuştur. Klein, çocuklarla sürdürdüğü psikanalitik çalışmalarında, ilgisini içselleştirmiş objelere odaklaştırarak psikanaliz kuramına farklı bir boyut getirmiştir. Yaşamın ilk yılının ruhsal gelişimin en belirleyici dönemi olduğunu vurgulayan Klein'a göre içgüdüsel dürtüler, spesifik obje ilişkileri içine geçmiş karmaşık ruhsal fenomenlerdir.

Ego psikolojisine göre, içgüdüsel dürtüler birincil, obje(insan) ilişkileri ise ikincildir. Objeye ilişkileri kuramı ise dürtülerin bir ilişki içinde belirlediğini ve bu ikisinin birbirinden soyutlanamayacağı görüşünü savunur (Geçtan, 1988).

Nesne ilişkileri kuramcılarını erken çocukluk deneyimlerine büyük önem verir. Ancak Freud'un tanımladığı iç çatışmalar ve dürtüler yerine, çocuğun yaşamında önemli yeri olan kişilerle olan ilişkileriyle ilgilenirler. Çoğu durumda bu kişi çocuğun ebeveynleri, özellikle de annesidir. Buna ek olarak nesne ilişkileri kuramcılarını, çocuğun bilinçaltında, çevresindeki önemli nesnelerin yansımalarını oluşturduğunu belirtir. Çocuğun anne ve babasının bilinçaltındaki yansımaları anne ve baba yanında olmadığı zamanlarda da çocuğun onlarla ilişkilendirdiği bir nesne görevi görür. Çocuğun anne ve baba imgelerini içselleştirme tarzı, gelecekte bir ilişkiye girdiğinde, karşısındaki kişiyi ne gözle göreceğinin temelini oluşturur. Başka bir deyişle çocukların anne ve babalarına duyduğu bağlılık, yetişkin olduklarında başkalarıyla anlamlı ilişkiler kurma becerilerini etkiler.

Nesne ilişkileri kuramını, bağlanma kuramını için de bir sıçrama tahtası oluşturmuştur. Başta Bowlby olmak üzere bağlanma kuramcılarını, nesne ilişkileri kuramcılarını gibi, değişik ebeveyn- çocuk ilişkilerinin, uzun vadede çocuğun sonraki ilişkilerinde etkili olduğunu savunmuşlardır (Burger, 2006). Bununla birlikte Bowlby'nin çocukların sorunlarının psikanalitik ekolde olduğu gibi bütünüyle iç çatışmalarda değil, anne – çocuk ilişkisinde aramasına ilişkin görüşü de nesne ilişkileri kuramını destekler niteliktedir.

Bowlby, çocuğun kişiler arası ilişkiler için bilinçaltında bir model oluşturduğunu belirtir. Eğer çocuk erken dönemdeki ilişkilerinde sevgi ve güven gördüyse, kendini sevilmeye değer ve güvenilir bir insan olarak kabul eder. Ancak çocuğun bağlanma gereksinimi karşılanmadıysa, çocuğun kendisi

ile ilgili imgesi de zayıf olacaktır. Nesne ilişkileri kuramcılarını psikanalitik görüşten etkilendikleri için, bağlanma ilişkilerinin zihinsel modellerinin, çoğunlukla bilinçaltında yer aldığını söylerler (Burger, 2006).

1.1.3. İçsel Çalışan Modeller (İnternal Working Models)

Bakım veren-bebek ilişkisinde tekrarlanan etkileşimler sonucunda bebekler ne bekleyeceklerini öğrenip, davranışlarını buna göre ayarlamaktadırlar. Bu beklentiler içsel çalışan modellerini oluşturmaktadır. Bu modeller çevredeki diğer kişilerin ulaşılabilirlik ve tepkiselliğini kestirmede kullanılmaktadır (Hazan ve Shaver, 1994).

İçsel çalışan modeller birbiriyle bağlantılı 2 farklı bilişsel şemayı içermektedir (Pietromonaco ve Barrett, 2000). 1) Kendilik modeli, bireyin kendilik değerine ve başkaları tarafından sevilebilirliğine ilişkin algılarını; 2) diğeri modeli ise bireyin yakın çevredeki insanların bağlanılabilirliğine ve güvenilirliğine ilişkin algılarını içermektedir (Lopez, Melendez, Sauer, Berger ve Wyssmann, 1998). Bakım veren için güvenilir, ulaşılır ve sevilebilir şeklinde şema oluşturan bebek kendisi için güvenilir, sevilmeye değer olduğu yolunda zihinsel model geliştirmektedir. Aksine bakım veren çocuğun istek ve ihtiyaçlarına karşı duyarsız olduğunda bebek bakım vereni reddedici, kendisini ise sevilmeye, değer verilmeye değmez olarak algılar ve buna uygun beklentiler geliştirir (Gooden, Leung ve Hindman, 2000; Pietromonaco ve Barrett, 2000; Stanojevic, 2004).

1.1.4.Bağlanma Stilleri

Ainsworth ve arkadaşları (1978), Bowlby'nin bağlanma kuramının temel sayıltılarını sınamak amacı ile bakım veren-çocuk bağlanması üzerine "Yabancı Ortam" adı verilen deneyi gerçekleştirmiştir. Bu deney, bebeğin yeni girdiği ortamı yalnızken, annesi ile birlikteyken, yabancı biri ile tek başınayken ne ölçüde araştırdığı ve annenin dönmesine ne tür tepkiler verdiğinin kaydedildiği üçer dakikalık yedi bölümden oluşan bir çalışmadır. Önce bebek ve anne rahat bir laboratuvar odasına alınmıştır. Bir yabancı odaya girdiğinde anne ve çocuk odada kalır, sonra anne odadan ayrılır, geri gelir ve tekrar odadan ayrılır. Bu durum karşısında çocuğun verdiği tepkiler gözlenmiştir. Bu deneyler sonucunda Ainsworth ve arkadaşları bu tepkileri güvenli (secure) ve güvensiz olmak üzere sınıflandırmışlardır. Güvensiz olanları daha sonra kendi içlerinde kaçınan (avoidant) ve ikircikli-dirençli (anxious/ambivalent) olarak ikiye ayırmışlar; son olarak dördüncü bir kategori olan düzensiz, şaşkın eklenmiştir (Keser, 2006; Masterson, 2008).

Güvenli olarak sınıflandırılan bebekler anneleri ile birlikteyken çevreyi keşif için istekli davranmışlar, anneleri yokken az sıkıntı davranışı sergilemişler ve anneleri ortama geri döndüğünde de kızgınlık belirtisi göstermeden hemen yakın temasa geçmişler, kısa bir temastan sonra tekrar çevreyi keşfe yönelmişlerdir. Kaygılı kararsız bebekler anneleri ile birlikteyken çok fazla keşif davranışı göstermemişler, anneden ayrılıkla birlikte yoğun endişe yaşamışlar ve anne geri döndüğünde ise hem anneye yakın olmak istemişler hem de anneye karşı yoğun öfke ve kızgınlık yaşamışlardır. Kaçınan

bebekler ise anneden ayrı olduklarında daha az sıkıntı belirtisi göstermişler, sıkıntılı bile olsalar keşif davranışı göstermişler, anneleri ile bir araya geldiklerinde yakınlaşmayı reddetmişler ve uzaklaşmışlar, dikkatlerini oyuncak ya da diğer nesnelere üzerine yöneltmişlerdir. Annenin gidiş ve gelişlerinden etkilenmiyormuş gibi gözükmüşlerdir. Üçüncü kategori olan ikircikli-dirençli bağlanan bebekler bu süreç boyunca anne ile meşgul olmuşlardır. Anne ayrıldığında kızgın görünmüşler, anneyi arama ve ona karşı koyma arasında gidip gelmişlerdir. Anne odaya geri döndüğünde sakinleşmekte başarısız olmuşlar, keşfe geri dönememişler ve anneye odaklanarak sıkıntı belirtileri göstermeye devam etmişlerdir (Seider, 2008).

Bartholomew ve Horowitz (1991) ise benlik ve başkaları modelinin olumlu ya da olumsuz olmasına göre dört temel bağlanma stilini ortaya koymuşlardır. Olumlu benlik modeli, yüksek benlik saygısı ve içselleştirilmiş sevimlilik duygusu olarak tanımlanabilir. Olumsuz benlik modeli ise düşük benlik saygısı ve sürekli başkalarından onay alma gereksinimi olarak tanımlanabilir. Olumlu başkaları modeli, başta bağlanma figürü olmak üzere birey için önemli olan başkalarının “güvenilir” ve gerektiğinde “ulaşılabilir” olduğuna ilişkin olumlu beklenti ve inançları içerir. Olumsuz başkaları modeli ise başkalarının “güvenilmez” olduğuna ilişkin kronik inanç ve kabullerden beslenen yakınlık kurmaktan kaçınma, sosyal destek alma ve verme konusunda kayıtsız kalma ve yakın ilişkilerden olumsuz beklentiler taşıma gibi tutum ve davranışları barındırır (Bartholomew ve Horowitz, 1991; Sümer ve Güngör, 1999; Sümer, 2006). Bartholomew ve Horowitz, Bolby'nin içsel çalışan modeller kavramını kullanarak dört bağlanma stili tanımlamıştır. Şekil 1.1.'de

görüldüğü gibi her içsel çalışan model olumlu ve olumsuz olarak 4 bağlanma stiline ayrılmıştır.

BENLİK MODELİ (Bağımlılık/Kaygı)

	Olumlu (Düşük)	Olumsuz (Yüksek)
Olumlu (Düşük)	GÜVENLİ Yakın ilişki kurmada rahat ve özerk	SAPLANTILI İlişkilere takıntılı
BAŞKALARI MODELİ (Kaçınma)	KAYITSIZ Yakınlığa karşı kayıtsız ve karşıt bağımlı	KORKULU Yakınlıktan korkan ve sosyal açıdan kaçınan
Olumsuz (Yüksek)		

Şekil 1. Dörtlü Bağlanma Modeli

Kaynak: Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young Adults: a test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*. 61(2), 226-244.

1.1.4.1. Güvenli (Secure) Bağlanma Stili: Bu bağlanma stilinde olumlu benlik ve olumlu başkaları modellerinin birleşimi söz konusudur. Güvenli bağlanan kişiler kendilerini sevmeye değer, başkalarını ise güvenilir,

ulaşılabilir, destekleyici ve iyi niyetli olarak algılama eğilimi gösterirler. Başkaları ile kolay bir şekilde yakın ilişki kurar ve kurdukları ilişkiyi devam ettirirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

1.1.4.2. Saplantılı (Preoccupied) Bağlanma Stili: Bu bağlanma stili olumsuz benlik ve olumlu başkaları modelinin birleşimini içermektedir. Saplantılı bağlanan kişiler kendilerini değersiz, sevilmeye değmeyen olarak algılama eğilimindedirler. Başkalarına yönelik ise olumlu algılama ve değerlendirme eğilimi gösterirler. Bu kişiler yakın ilişkilerinde sürekli kendilerini kanıtlamaya, başkalarından onay almaya çalışırlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

1.1.4.3. Korkulu (Fearful) Bağlanma Stili: Bu bağlanma stilinde olumsuz benlik ve olumsuz başkaları modeli bulunmaktadır. Bu kişiler kendilerine ilişkin sevilmeye layık olmadığı, başkalarının ise güvenilmez ve reddedici olduğu ile ilgili inançlara sahiptirler. Başkaları ile yakınlık kurmaktan korkar, yakın ilişkiler kurmaktan kaçınırlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

1.1.4.4. Kayıtsız (Dismissing) Bağlanma Stili: Kayıtsız bağlanma stilinde olumlu benlik ve olumsuz başkaları modelinin birleşimi bulunmaktadır. Bu kişiler reddedilme sonucu hayal kırıklığına uğramamak için, başkaları ile yakın ilişki kurmaktan kaçınırlar. Yakın ilişkilerden uzak durarak kendi özerkliklerini korumaya ve sürdürmeye çalışırlar. Kişilerarası ilişkileri bu bireylere önemsiz görünür (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

1.1.5.Ergenlikte Bağlanma

Ergenlik döneminde, ergen bağlanma örüntüsünde ve ebeveyn ergen arasındaki ilişkilerde temel dönüşümler yaşanır(Sümer, 2006).

Bağlanma, ergenlik döneminde ilişkilerde ilginin ebeveynden çok akranlara yönlendirilmesinden dolayı değişikliğe uğrar (Hamarta, 2004). Bakım veren ile bağlanma ilişkisi geliştiren çocuklar onların desteği ve yakınlığı olmaksızın ihtiyaçlarını karşılayamaz ve özerklik kazanamazken, ergenlik döneminde birey, artık toplum içinde kendi başına girişimlerde bulunabilme, başkaları ile etkileşimler kurabilme ve duygusal yakınlık kurabilme yeterliliğine ulaşır. Bu duygusal yakınlıklar aynı zamanda anne-babadan duygusal ayrılmanın bir görüntüsüdür. Önceki dönmlerde çevresindeki yetişkinlere bağlanmak durumunda olan birey, artık onlar olmadan da yaşayabileceğini kendisine kanıtlamak durumunda kalır (Thompson, 2006).

Ergenin çocukken bakımını üslenen bireylerle kurmuş olduğu bağlanma ilişkisi, çevreyi keşfetmesinde güvenli bir üs görevi görür. Ergenin ebeveyn figüründen akran gruplarına yönelmesine rağmen, erken bağlanma ilişkisi ergen için kalıcı ve güçlü bir etkiye sahiptir. Araştırmalar ergenlikte ebeveyn bağlanma figüründen akran bağlanma figürüne geçişte erken dönemdeki güvenli bağlanma yaşantılarının bu dönemdeki değişiklikleri

kolaylaştırdığını göstermiştir (Alen ve Land, 1999; Colin, 1996; Nickerson ve Nagle, 2005).

Willemsen ve Marcel'e göre güvenli bağlanma stiline sahip ergenler, aile ve arkadaşları ile daha fazla uyumlu, kendilerine ve başkalarına daha çok güvenen ve daha az sosyal problemler yaşayan, güvensiz bağlanma stiline sahip ergenler ise daha az uyuma sahip, kendi duygularını düzenlemede daha az becerikli ve stresle başa çıkmaları gerektiğinde daha az dayanıklı bireylerdir (aktaran Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ, 2011).

1.1.5. Yetişkinlikte Bağlanma

Bağlanma ihtiyaçları bebeklikte güvenliği sağlama şeklinde olup bağlanma figürü bakım veren kişi iken yetişkinlikte romantik eşler bağlanma figürüdür (Çelik, 2004; Markiewicz, Lawford, Doyle ve Haggert, 2006; Waters, Crowell, Elliott, Corcoran ve Treboux, 2002).

Waters ve arkadaşlarına (2002) göre bebeklikteki bağlanma ilişkisi yetişkinlikteki sevgi ilişkisinin prototipidir. Bebeklerin bakım verene duydukları bağlılık, yetişkinlikte başkaları ile anlamlı ilişkiler kurma becerilerini etkilemektedir. Bu nedenle bebeklikteki bağlanma stili, yetişkinlikte kurulan ilişkilerde oldukça önem taşımaktadır (Kapçı ve Küçüker, 2006; Hamarta, 2004; Sable; 2008).

Bağlanma bir ömür boyu devam eden bir ilişki olmakla birlikte gelişim dönemleri açısından farklılık gösterir. Bağlanma yetişkinlikte karşılıklı, bebeklikte ise tamamlayıcı niteliktedir. Bakım veren bebeğin beslenme, güvenlik vb. ihtiyaçlarını karşılar, çocuktan bakım almaz. Yetişkinlikte ise eşler/çiftler birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılıklı olarak doyurur, hem bakım alır hem de bakım verirler (Onur, 2006).

Hazan ve Shaver (1987) romantik sevgiyi bağlanma süreci olarak belirlemiş ve yetişkinlikteki bağlanma stillerinin Ainsworth ve arkadaşlarının yaptıkları sınıflandırma ile benzer olduğunu benzer olduğunu belirtmişlerdir ve farklı bağlanma stiline bireylerin yakın ilişkilerinde farklı deneyimlere sahip oldukları sonucuna varmışlardır. Güvenli bağlanan bireyler ilişkilerine ait deneyimlerini mutlu, samimi ve güven verici olarak tanımlamışlar; birlikte oldukları kişilerin hatalarına rağmen onları kabul etmişler ve onlar için destekleyici olmuşlardır. Ayrıca güvenli bağlanan bireylerin ilişkileri daha uzun süre devam etme eğilimindedir. Diğer taraftan kaygılı/kararsız bağlanma stiline bireylerin ilişkilerinde, sürekli endişe halinde oldukları, daha çok duygusal iniş çıkışlar yaşadıkları daha kıskanç oldukları ve cinselliğe daha fazla önem verdikleri gözlenmiştir. Kayıtsız bağlanma stiline bireyler ise yakınlığa ilişkin korkulara sahip, yine duygusal iniş çıkışları olan ve kıskanç bireyler olarak tanımlanmıştır. Bireylerin 3 farklı bağlanma stiline paralel olarak içsel çalışan modellerinde de farklılıklar gözlenmiştir. Güvenli bağlanan bireylerin hem benliklerine ilişkin hem de başkalarına ilişkin olumlu modelleri vardır. Kendileri başkalarınca sevebilen, arkadaş canlısı bireylerdir. Başkaları ise güvenilir ve iyi niyetlidirler. Kaygılı/kararsız bağlanma stiline bireylerin

zihinsel temsillerinde daha fazla olumsuz içerik gözlenmiştir. Bu bireyler kendilerinden şüphe duyma, ilişkilerinde yanlış anlaşıldıklarını ve beğenilmediklerini düşünme yönünde zihinsel temsillere sahiptirler. Başkalarının çok güvenilir olmadıkları, ilişkiye onlardan daha az bağlı oldukları ve ilişkiyi sürdüremeyecekleri yönünde zihinsel temsilleri vardır. Son olarak kayıtsız bağlanma stiline sahip bireyler kendilerine karşı olumlu zihinsel modeller geliştirirken başkalarının güvenilmez oldukları yönünde zihinsel temsillere sahiptirler.

Bowlby ve bir çok gelişimci kökenli bilim adamları (Patterson, 1998; Serbin ve Karp, 2003) bir nesilde kazanılan zihinsel şemanın diğer nesillere de kopya edileceği görüşünü benimsemiştir. Bağlanmada nesiller arası geçiş kavramından söz dilmektedir. Nesiller arası geçiş ile ebeveynlerin geçmiş deneyimlerine dayalı olarak kurmuş oldukları zihinsel temsillerindeki anne-baba davranışlarını ve bağlanma niteliklerini çocuklarına aktarmaları kastedilmektedir. Son zamanlarda bağlanmada nesiller arası geçiş bir çok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Yapılan araştırmalarda nesiller arası geçiş bulunmadığında yani “güvenli bağlanan bireylerin güvenli bağlanan çocuk yetiştirir” beklentisi doğrulanmadığında ölçme hatası olarak değerlendirilirken; günümüzde ise çocukluk dönemini travmatik olarak geçiren güvensiz bağlanma geliştirmiş bir kadın, destekleyici eş ilişkisi ve ev ortamı ile ebeveyn olarak özünü düzenleme kapasitesini artırır ve duygusal destek ile büyümüş olan partnerin davranışlarını gözlemleyerek daha yeterli ebeveyn becerileri kazanabilir (aktaran Çelen ve Berk, 2008).

1.2. KİMLİK

1.2.1. Kimlik Kavramı

Yaşantımızı biçimlendirmesi, yaşamımıza yön vermesi açısından insan gelişiminde en önemli kavramlardan biri olarak karşımıza çıkan kimlik “Ben kimim?” sorusuna verilen yanıt olarak tanımlanabilir (Morsümbül ve Tümen, 2008).

Dereboy’a (1993) göre kimlik, ego kimliği, kişisel kimlik, grup kimliği, ulusal kimlik, kültürel kimlik gibi çok çeşitli bağlamlarda kullanılabilen bir kavramdır. Bunların hepsi kimlik duygusunun değişik yanlarını oluşturmaktadır.

Kimlik, psikolojik bir duyumdur ve bireyin kendisini duyumsamasıdır. Bireyin başkalarının nasıl bilindiği ile ilgili, bazen gerçeğe yakın ve bazen de gerçekten uzak bir duyum olarak tanımlanabilir. Geniş anlamda kimlik, kimliklerin etkileşimde bulunarak bir araya gelmesinden oluşan bir bütün olarak ifade edilebilir (aktaran Çelen, 2007).

Budak’a (2005) göre kimlik, bedensel duyularımızla, beden imajımızla, anılarımızla, amaçlarımızla, değer yargılarımızla ve yaşadıklarımızla olduğu kadar ait olduğumuz cinsiyet, etnik, yaş, statü, vb. gibi toplumsal konumumuzla ve başkalarının bize ne gözle baktığına ilişkin inançlarımızla da şekillenir.

Kimlik, Erikson'a göre ergenlik döneminde kazanılması gereken temel özelliktir ve grup kimliği, mesleki kimlik, kültürel kimlik, cinsel kimlik ve ulusal kimlik gibi statülerin bir birleşimidir (Gönül, 2008).

Marcia (1989) kimliği, bireyin dürtülerinin, inançlarının, yeteneklerinin ve kişisel geçmişinin dinamik bir örgütlenmesinden oluştuğunu belirtmiştir.

1.2.2. Erikson ve Kimlik Gelişim Modeli

Kimlik kavramı ilk kez Erikson tarafından ortaya atılmıştır. Erikson kimliği Psiko-sosyal Gelişim Kuramı içinde incelemiştir. Erikson (1968) gelişimi sekiz evrede incelemiş ve her evrenin kendine özgü gereksinimleri, yerine getirilecek görevleri, çözülecek sorunları, psikososyal bunalımları olduğunu belirtmiştir ve her bir evreye ilişkin psiko-sosyal sonucunda biri olumlu diğeri olumsuz iki karşıt öge tanımlamıştır. Bunlar; güvene karşı güvensizlik, özerkliğe karşı utanç ve kuşku, girişimciliğe karşı suçluluk, çalışmaya karşı aşağılık duygusu, kimlik duygusuna karşı kimlik kargaşası, yakınlaşmaya karşı yalnızlık, üretkenliğe karşı durağanlık, benlik bütünlüğüne karşı ümitsizliktir (Parsons, Nalbone, Killmer ve Wetchler, 2007).

Çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olan ergenlik döneminde birey bir kimlik duygusu geliştirdiği için bu dönem oldukça önemlidir. Bu dönemin temel psikososyal karmaşası kimliğe karşı kimlik kargaşasıdır. Kimlik oluşumu ergenlik döneminde başlamadığı gibi bu dönemde sona ermemektedir. Ancak

kimlik gelişimin en üst düzeyde olduğu dönem ergenliktir (İnanç ve Yerlikaya, 2009).

Erikson (1968), ergenlik dönemini insan hayatının en önemli dönemi olarak görmüş ve kuramında oldukça büyük yer vermiştir. Ergenlik döneminde bireyler bilişsel, bedensel ve psikolojik değişimler sonucunda toplumun beklentileri ile karşı karşıya kalırlar. Bir yandan özdeşimlerin, kendilik algılamalarının sürdürülmesi ve var olan dengeyi sürdürme çabaları, öte yandan toplumsal beklentiler ergendeki değişimi zorunlu kılmaktadır. Bu durumda ergen kendi kimliğini yeniden tanımlayarak toplum içinde yer edinmek zorunda kalır (Atak, 2011). Birey bu dönemde, kimlik kazanma ile kimlik karmaşası arasındaki çatışmayı çözmek durumundadır (Arı, 2006; Dereboy, 1993; Erikson, 1968; Varan, 1990). Ergenin yüz yüze geldiği başlıca görev, bir kimlik duygusu geliştirmek, “ben kimim?”, “bana ne oluyor?” , “yetişkinlerin arasında yerim nedir?” ve “ne olacağım” gibi soruları yanıtlamaktır (Adams, 1985; Arı, 2006; Atkinson ve diğ., 2008, Bacanlı, 2009; Burger, 2006; Erikson, 1968; Kroger, 2000; Varan, 1990; Yavuzer, 2010).

Erikson (1968) kimlik oluşumunun hızlı ve kolayca meydana gelmediğini önceki gelişim dönemlerinin aşamalı bir sonucu olduğunu ileri sürer. Ergen, “ben kimim?” sorusuna yanıt ararken daha önceki psikososyal gelişim basamaklarını (temel güvene karşı güvensizlik, özerkliğe karşı kuşku ve utanç ve diğer evreler) sentezleyerek bir kimlik bütünlüğüne ulaşır (Arı, 2006).

Erikson'a göre kimliğin oluşmasını saplayan iki kaynak vardır. Birincisi ergenin, çocukluk çağı özdeşimlerini kabul etmesi ya da reddetmesidir. Dolayısıyla kimlik oluşum süreci; bebeklikte başlayan, çocuklukta süren, ergenlikte yükselişe geçen ancak yetişkinlikte de devam eden bir süreçtir. İkinci kaynak ise ergenin içinde yaşadığı tarihsel ve sosyal bağlamdır (aktaran İnanç ve Yerlikaya, 2009).

Ergenlik dönemi, bireyin yaşamdaki rolünü tanımlama çabasıyla başlar ve genellikle eğitimin bitmesi, bir işe girme ve bir eş seçimiyle sonlanır. Erikson'a göre bu evre, bireyin kimliğinin birçok yönünün çözüme ulaştığı evredir (Atak, 2005).

Erikson'a göre ergenlik bir askıya alma dönemidir. Ergen cinsel kimliğini, mesleki tercihini ve toplumdaki yerini belirlemeye çalışmaktadır. Erikson bu çabayı kimlik bunalımı olarak adlandırmaktadır. Çağdaş toplumlarda ergenlere meslek seçimi, eş seçimi ve uyumlu bir dünya görüşüne sahip olma gibi kararlarını ertelemeleri konusunda izin verici bir yaklaşım sergilenmektedir. Böylece ergenler kimliklerini oluşturma sürecinde farklı rolleri ve inançları inceleme ve deneme fırsatı bulurlar. Bu nedenle ergenlik bir deneme yanılma dönemi olarak da düşünülebilir. Öztürk'e (2001) göre Ergenlikte yaşanan kimlik bunalımı her gencin yaşadığı gelişimsel bir süreçtir. Kimlik kargaşası ise yaşanan bu bunalımın ağırlaşması ve uyumun geçici de olsa ağır bir şekilde bozulmasıdır (aktaran İnanç ve Yerlikaya, 2009). Kimlik kargaşası kimlik arayışı için gerekli olsa da çok fazla kargaşa yaşanması geçmiş dönemlere gerilemeye ve uyumun bozulmasına neden

olabilir. Birey yetişkin yaşamının sorunlarını erteleyerek bir meslekten bir diğer mesleğe, bir cinsel partnerden diğerine ya da ideolojiden diğerine amaçsızca sürüklenebilir. Karmaşanın başarılı bir şekilde çözülmesi durumunda birey toplumsal, cinsel ve mesleki rollerini edinebilir. Feist ve Feist'e göre (2006) kimliğe karşı kimlik kargaşası çelişkisi, dönemin temel gücü olan "bağlılığın" gelişmesini sağlar ve ergen, davranışlarına ilişkin içsel standartlarını oluşturarak yetişkin rehberliğine ihtiyaç duymadan kendi cinsel, mesleki ve inanç sistemi tercihlerine güven duyar. Aksi halde ise dönemin temel patolojisi olan "rol karmaşası" ortaya çıkar. Bu durum iki şekilde gerçekleşebilir. Kişi aşırı derecede özgüven eksikliği ile kendini ifade etmede utangaç ve çekingen olabilir ya da otoriteye isyan eder. İsyankar ergenler toplumca kabul edilen değerleri reddeder ve kabul edilemeyecek inanç ve davranışlara yönelirler (aktaran İnanç ve Yerlikaya, 2009).

1.2.3. Blos'un Kuramı ve Kimlik Keşfi

Blos, Mahler'in ayrılma-bireyleşme kavramlarından hareketle ergenliğe özgü "ikinci bireyleşme" kavramını geliştirmiştir. Blos'a göre ergenler, anne babaları ile olan ilişkilerindeki yetersiz özerklikten dolayı arkadaşlık ilişkilerine yönelmekte ve anne babaları ile olan duygusal bağımlılıkları zayıflamaktadır. Blos, arkadaş grubunun, ergenlerin çatışmalarını çözmelerine ve anne babalarına olan bağımlılıklarından kurtulmalarına hizmet eden bir özelliği olduğunu ifade etmektedir (aktaran Atak, 2011).

Çelen (2007), ayrılma ve bireyleşme kavramlarını gelişim psikolojisine psikodinamik kuramcılardan biri olan Mahler kazandırmış olduğunu belirtmiş ve Mahler'e göre gelişim sürecinde çocuğun, kendi isteklerinin farkına varışıyla birlikte, ilk üç yıl içinde ilk bireysellik duygusunun oluştuğunu ifade etmiştir. Mahler'e göre birey, bağımlı bebeklikten kendine yeterli oyun çocuğuna dönüşürken ilk kez bireyselliğini kazanma çabasını gösterir. Bu süreç "birincil ayrılma ve bireyleşme krizi" olarak tanımlanmaktadır. Blos, bu birincil ayrılma ve bireyleşme sürecine benzer bir sürecin ergenlikte de yaşandığını ileri sürmüştür. Blos, ergenlikte kimlik kazanma sürecine "ikinci bireyleşme süreci" adını vermiştir ve Blos'a göre kimlik oluşum süreci, temelde "ayrılma" (separation) yapılanmalarıdır (Atak, 2011).

Çocuk, ergenlik dönemine ulaşana kadar, anne babasının değerlerini içselleştirmiştir. Ergenlikte ise, ergen ayrı bir birey olduğunu ortaya koyabilmek için içselleştirdiği anne baba figüründen kurtulmaya çalışır. Dışarıdan yeni sevgi nesnelere aramak, içindeki anne baba figüründen kurtulmak ergenlikteki en önemli süreçlerden biridir. Ego olgunlaşması ve ergenin bir birey olması anne babadan uzaklaşması ile doğru orantılıdır. Bireyleşme sonucu birey, "kendisinin ne olduğu, ne yapması gerektiği" gibi alanlarda farkındalık kazanmaya başlar.

reci ile "Ben kimim? Ben neyim?" sorularına yanıt aramaya başlar. Kimlik keşfi süreci, bireyleşme süreci ile başlamaktadır (Kroger, 2003). Ergen bu süreçte, birey olmak için en çok geriye dönüş (regresyon) ve yüceltme mekanizmalarını kullanmaktadır. Birey, kendi ve başkaları arasında sağlam bir

denge kurarak anne babasından aldığı süperegonun katılığında ve gücünden kurtulup, benlik saygısı ve genel ruh durumu arasında denge oluşturduğunda, ikinci bireyleşme sürecini başarı ile tamamlamış olur (Atak, 2011).

Kroger'a göre (1993) bireyleşme süreci fiziksel farklılığın farkına varma ile başlamakta (ipotekli kimlik) ve başkaları ile sadece fiziksel değil her anlamda ayrı olduğunun içselleştirilmesi (başarılı kimlik) ile sona ermektedir. Blos'un bireyleşme sürecinde, başarılı kimlik ile ipotekli kimlik arasında yer alan aşamalardaki bireyin askıya alınmış kimlik yapısına sahiptir. Bununla birlikte, her bireyin başarılı kimlik sürecine ulaşamayabileceği de vurgulanmaktadır (aktaran Atak, 2011).

1.2.4. James Marcia ve Kimlik Statüleri Yaklaşımı

Erikson'un ergenin kimlik gelişimine ilişkin kuramı James Marcia (1966) tarafından genişletilmiş ve test edilmiştir. Marcia (1966) yarı yapılandırılmış, açık uçlu görüşmeler temelinde Erikson'un kimlik oluşumu konusunda dört kimlik durumunun ya da konumunun var olduğu sonucuna varmıştır. Marcia kimliğin kazanılması ile ilgili bunalım (crisis) ve bağlanma (commitment) kavramlarını önermiştir (Arı, 2006; Bacanlı, 2009; Eryüksel, 1987; Varan, 1990). Marcia kimlik gelişimi ile ilgili ilk zamanlar bunalım kavramını benimserken, daha sonra seçeneklerin araştırılması (exploration of alternatives) kavramını kullanmıştır. Seçeneklerin araştırılması ergenlik döneminde bireyin kendisi için olası alternatif iş, inanç ve düşünceleri sorgulaması ya da seçenekler arasında seçim yapma ve bu seçim doğrultusunda

davranışlar ortaya koymasını ifade etmektedir (Atak, 2011). Bağlanma ise bu seçenekler arasında karar verme ve bu karar doğrultusunda hareket etme olarak tanımlanmaktadır (Çelen, 2007).

Marcia yapılandırılmış görüşmelerle iş, din, politik ideoloji, alanlarındaki seçeneklerin araştırılması ve bağlanma hakkında bilgi toplayarak dört kimlik statüsü belirlemiştir (Çelen, 2007). Şekil 2.'de görüldüğü gibi bunlar; Başarılı Kimlik Statüsü, Moratoryum Kimlik Statüsü, İpotekli Kimlik Statüsü ve Kargaşalı Kimlik Statüsüdür.

	<i>Araştırma</i>	<i>Kararlılık</i>
Başarılı Kimlik	Var	Var
Moratoryum	Var	Yok
İpotekli Kimlik	Yok	Var
Kargaşalı Kimlik	Yok	Yok

Şekil 2: Araştırma-Kararlılık ve Kimlik statüleri

Kaynak: Çelen, H.N. (2007). *Ergenlik ve Genç Yeti kimlik*, stanbul: Papatya Yayıncılık: 96

1.2.4.1. Başarılı Kimlik Statüsü (Identity Achievement); Başarılı kimlik statüsündeki bireyler etkin olarak araştırma sürecini yaşayıp çeşitli rolleri deneyerek bağlanmalar oluştururlar (Marcia, 1966; Kroger, 2004). Başarılı kimlik statüsündeki bireyler kimliğe karşı kimlik dağınıklığı çatışmasını başarıyla çözümlemişlerdir. Başarılı kimlik statüsündeki bireyler kendileri ile uyum içindedir, kendi kapasitelerini, sınırlılıklarını ve

düşüncelerini kabul ederler. Bu kimlik statüsünde olanlar bir kimlik krizi atlatmışlar ve neye inandıklarına ve hangi hedeflerin peşinde koşacaklarına ilişkin kişisel kararlar vermişlerdir. Bu gençler mesleki politik, dini konularda keşif yapmış, mücadele etmiş ve bu mücadeleyi her alanda bir kararlar vererek bir sonuca varmışlardır (Marcia, 2002).

1.2.4.2.Moratoryum Kimlik Statüsü (Moratorium); Moratoryum kimlik statüsündeki bireyler seçenekleri araştırırlar, denemelerde bulunurlar ancak kalıcı herhangi bir bağlanma yapamazlar. Bu bireyler sürekli yeni roller denerler. Bu statü, kesin yönelmelerin yapılmasından önceki seçeneklerin araştırıldığı dönemdir. Marcia'ya göre moratoryum kimlik başarılı kimlik için bir ön koşuldur. Moratoryum kimlik statüsündeki bireyler genellikle hükümeti, politikayı, eğitimi kısaca her şeyi değiştirmek isterler. Marcia'nın moratoryum olarak adlandırdığı statüdeki ergenler kimlik krizinin tam ortasındadırlar ve kriz devam ederken, bu ergenler önemli kararlar vermeyi ertelerler. Bu zaman içerisinde çok sayıda seçeneği keşfederler (Mackinon ve Marcia, 2002; Parsons, Nalbone, Killmer ve Wetchler, 2007).

Moratoryumdaki bireyler dünyayı değişen, kaygı verici bir yer olarak algırlar. Yapılan araştırmalar, bu bireylerin başarılı kimlik statüsündeki bireylere nazaran daha kaygılı; ilişkilerinde uçarı ve katı, bağlanmadan kaçınan özellikler gösterdiklerini ortaya koymuştur (Kroger, 2004). Moratoryumdaki bireylerin aile ilişkileri ikircikli duygu (ambivalence) özellikleri taşır. Bu kişilerde ailelerin beklentileri ile bireylerin beklentileri birbiri ile örtüşmez.

Ahlaki olarak kaygılı ve aşırı duyarlıdırlar. Ahlaki akıl yürütmede ise gelenek ötesi düzeydedirler (Çelen, 2007).

1.2.4.3.İpotekli Kimlik Statüsü (Foreclosure): İpotekli kimlik statüsündekiler herhangi bir araştırma yapmadan bağlanma yaparlar. Bu statüdeki bireyler anne-baba, akraba ya da diğer önemli kişilerin beklentilerine göre kimliklerini oluştururlar. Akran gruplarının belirlediği roller ve değerler de bazen ergenin herhangi bir sorgulama yapmaksızın ipotekli kimlik oluşturmasını sağlayabilir. İpotekli kimlik statüsündeki ergenler, herhangi bir kriz yaşamadan çeşitli meslek ve ideolojilere bağlanmakta, ancak bu bağlanmalar ergenin kendi araştırmaları sonucunda gerçekleştirdiği seçimlere değil, genellikle anne-babanın sunduğu seçimlere dayanan bağlanmalar olmaktadır. Bu statüdeki ergenler başkaları tarafından sağlanmış, olgunlaşmamış bir kimliğe sahiptirler. İpotekli kimlik statüsünde olanlar çoğunlukla mutludurlar, kendilerini güvende hissederler, çoğu zaman kendilerinden hoşnuturlar ve güçlü aile bağları vardır. Kanuna ve düzene saygı duyar, güçlü bir liderin izinden gitmekten hoşlanırlar (Schwartz ve Dunham, 2000; Yip, Seaton ve Sellers, 2006).

Archer ve Waterman'ın (1990) tanımladığı gibi ipotekli bireylerin birçok biçimi vardır. İpotekli bir tıp öğrencisi üç kuşak doktor olan bir aileden gelebilir ya da ipotekli bir birey babası emekli olur olmaz ailenin işini devralabilir (Akt. Schwartz, 2001).

Yapılan araştırmalar, ipotekli kimlik statüsündeki bireylerin başkalarının izinden yürüdüğünü, onlara göre davrandıklarını, özerklik ölçümlerinden düşük puan aldıklarını göstermiştir. Bu statüde yer alan bireyler karmaşık bilişsel yöntemleri az kullanırlar, ahlaki akıl yürütmede gelenek öncesi ya da geleneksel düzeydedirler. Aile ilişkileri güçlü, çatışmasız ve idealleştirilmiştir. Kişiler arası ilişkilerde iyi huylu, uysal, daha az güvenli bağlanmış, şüpheli tutumlar sergilerler (Kroger, 2004).

1.2.4.4.Kargaşalı Kimlik Statüsü (Identity Diffusion): Kargaşalı kimlik statüsündeki bireyler kimlik alanlarında gelişigüzel keşif yaparlar fakat bağlanma da bulunmazlar. Meslek seçimi, dinsel inanç, felsefe, cinsiyet rolü ya da politik görüş konularında kişisel bir bağlanma yapmamışlardır. Kargaşalı kimlik statüsündeki bireyler, yönlenebilecekleri bu alanlara ilişkin bir kimlik krizi yaşantısı geçirmemiş, araştırma dönemi yaşamamış, yeniden değerlendirme yapmamış ve seçenekleri değerlendirmemişlerdir. En az gelişmiş kimlik statüsüdür (Yip, Seaton ve Sellers, 2006).

Kimlik statüleri yaklaşımında başarılı ve moratoryum kimlik statüleri üst, ipotekli ve kargaşalı kimlik statüleri alt kimlik statüleri olarak tanımlanmıştır (Marcia, 2002; Kroger, 2006).

Waterman (1982), kimlik statüleri arasında ilerleyici ya da gerileyici biçimde sırasal geçişler olduğunu ileri sürmektedir. Buna göre kargaşalı kimlik statüsündeki bireyler moratoryuma, ipotekli statüye geçebilir ya da bu statüde kalabilirler. İpotekli kimlik statüsündeki bireyler moratoryuma geçebilir, bu

statüde kalabilir ya da kargaşalı kimlik statüsüne gerileyebilirler. Moratoryum statüsündeki bireyler başarılı kimlik statüsüne geçebilir ya da kargaşalı kimlik statüsüne gerileyebilirler. Başarılı kimlik statüsündeki bireyler bu statüde kalabilir, moratoryuma geri dönebilir ya da kargaşalı kimliğe gerileyebilirler. Ergenlik döneminde yapılan çalışmaların birçoğu kimlik statüleri arasında sırasal geçişlerin olduğuna ilişkin kanıtlar bulmuştur (Kroger, 2004).

1.2.5.Sosyal Bilişsel Kimlik Stili Yaklaşımı

Kimlik statülerinin yapılanmasına ilişkin bir diğer kimlik yaklaşımı Berzonsky'nin ileri sürdüğü sosyal bilişsel kimlik stili yaklaşımıdır. Berzonsky, çeşitli kimlik statülerindeki bireylerin kişisel problemleri çözmeleri için kullandıkları sosyal-bilişsel süreçlere göre farklılık gösterdiğini belirtmiştir. Berzonsky'e göre sosyal-bilişsel kimlik gelişiminde üç tip yönelim vardır: bilgi yönelimli kimlik stili, kural yönelimli kimlik stili ve kaçınma yönelimli kimlik stili (Akt. Çelen, 2007).

Bilgi yönelimli kimliğe sahip bireyler benlikleri ile ilgili aktif bir arayış ve değerlendirme sürecinden geçerler. Bu kimlik stili, Marcia'nın kimlik statüleri sınıflamasında başarılı kimlik ve moratoryum kimlik statüsüne karşılık gelmektedir. Kural yönelimli kimliğe sahip olan bireyler diğer önemli kişilerin beklentilerinden edindikleri bilgileri kullanarak kimlik sorgulamaları ve karar verme sürecinden geçerler. Bu bireyler Marcia'nın kimlik statüleri sınıflamasında ipotekli kimlik statüsüne karşılık gelmektedir. Kaçınma yönelimli kimlik gelişimi gösteren bireyler kişisel problem ve karar verme

durumlarıyla yüzleşmekten kaçınırlar. Bu kimlik stili Marcia'nın kimlik statülerinde kargaşalı kimlik statüsüne denk gelmektedir (Berzonsky ve Kuk, 2000).

1.2.6. Bağlanma Stilleri ve Kimlik Statüleri Arasındaki İlişki

Bowlby (1988) bağlanmanın bakım veren ile çocuk arasında biyolojik temele dayalı bir bağ ile başladığını, çocuğun ağlama, emme, izleme, gülümseme gibi davranışları ve bakım verenin yakınlığı ile devam ettiğini, böylelikle çocuk ve bakım veren arasında “güven” duygusu oluştuğunu savunur (Aktaran Reich ve Siegel, 2002). Bowlby'in gözlemlerini deneysel bir ortamda test eden Ainsworth (1989) 3 tip bağlanma stili tanımlamıştır. Ainsworth ve arkadaşları (1978), güvenli bağlanan çocukların, annelerinin varlığında, yabancı ortamı keşfettiklerini, araştırmaya koyulduklarını; kaçınan çocukların yabancı ortamı keşfetmeye istekli olmadıklarını; kararsız çocukların ise yabancı ortamın keşfini engelleyecek kadar anneyle meşgul olduklarını gözlemlemiştir. Bağlanma modelinde destekleyici bakım, bebeğe korkuyu yatıştıran ve keşfetmeyi kolaylaştıran bir “güvenli üs” sağlar (Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall, 1978).

Erikson (1968) yaşamın ilk dönemini temel güvene karşı güvensizlik olarak belirlemiş ve bu dönemde bakım verenin çocuğa karşı tepkileri tutarlı olduğu takdirde çocuğun temel bir güven duygusu oluşturacağını ifade etmiştir. Anne tarafından bebeğe gönderilen hayati ve kuvvetli bir “umut” duygusu içeren iletiler, tutarlı ve öngörülebilir dünya için bir inanç duygusu sağlar. Bu

da öfke bağımlılığı ve karmaşık isteklerin yerine, temel isteklerin ulaşılabilirliğine olan inanç için katlanma eğilimi oluşturur. Kısaca kimlik şekillenmesinde, bebeklik döneminden kazanılan iyi oluş, “sahip olduğum ve başkalarına verdiğim umut neyse, ben oyum” olarak ifade edilebilir (Erikson, 1968). Yaşamın ilk döneminden çıkarılan güven duygusunun ergenlik döneminde alacağı biçim, yakın ilişkilerde benimseme yaşantısının egemenliği olacaktır. Öte yandan anneyle ilişkide güvensizlik duygularının ağır basması, yakın ilişkilerde güvenememeyi getirecektir. Bunun sonucu olarak, yakın ilişkilerde kaçınma ve içe kapanma eğilimi ağır basacaktır. Kimlik karmaşası evresi, gencin geriye dönüp çocukluk yıllarından kalmış duygu ve çatışmaları yeniden yaşadığı bir dönemdir. Eğer yaşamın ilk evresine doğru gerileme sırasında genci saran duygu, yine bu evreden çıkarmış olduğu temel güven duygusu ise, deneyimleyeceği şey “zamanı kavrama” olacaktır. Bu da zamanı yaşamın değişmez bir boyutu olarak algılama ve iyi şeyler getireceğini umut etmedir. En uygun gelişim koşullarında bile ilk dönemden güven duygusunun yanı sıra güvensizlik duygusu da çıkarılır (Dereboy, 1993). Çok fazla güven, kişinin kolay aldanan, saf biri olmasına ve ileride zarar görmesine neden olabilirken, çok az güven de engellenme, öfke, düşmanlık ve üzüntü duygularının gelişmesine yol açabilir. Erikson, güvenin de güvensizliğin de bebekler için kaçınılmaz bir deneyimler olduğunu belirtmektedir. Bu iki tür deneyim, güven ve güvensizlik arasındaki kaçınılmaz çatışma, insanların ilk psikosozyal çatışmasını oluşturur. Birey bu karmaşayı başarıyla çözümlerse ilk temel gücü olan umudu kazanacaktır. Acı verici ve keyif verici deneyimlerin her ikisini de yaşayan bebek bu şekilde gelecekteki sıkıntıların tatminkar bir biçimde karşılanabileceğini öğrenir. Sonuç olarak

umut temel güven ve güvensizlik arasındaki çelişkinin sonucu olarak ortaya çıkabilmektedir. Eğer birey bebeklikte yeterince umut geliştirmez ise bunun karşıtı olan geri çekilme ortaya çıkacaktır. Yeterince umudu olamayan birey dış dünyadan uzaklaşarak ciddi psikolojik rahatsızlıklar ile karşı karşıya kalabilir (aktaran İnanç ve Yerlikaya, 2009).

Benzer şekilde, Bowlby'de (1973) yaşamın ilk döneminde bakım verenin davranışlarına göre çocukta güvenli ya da güvensiz bağlanmanın oluşacağını belirtmiştir.

Erikson, psikososyal gelişim kuramı içerisinde, ilk dört dönemdeki kazanımların, kimlik duygusuna karşı kimlik karmaşası dönemine bir yansıması olduğunu, bu dönemlerde yeterince kazanılan ya da kazanılmayan duyguların ve özelliklerin kimlik kazanımı döneminde tekrar ortaya çıktığını ve yeniden bireyin kendisini değerlendirdiğini ifade etmektedir (Parsons, Nalbone, Killmer ve Wetchler,2007).

Bowlby (1979)'ye göre ise, bağlanma stilleri "beşikten mezara" kadar devam etmektedir. Bağlanma stillerinin devamlılığına ilişkin Waters, Merrick, Treboux, Crowell ve Albersheim (2000) tarafından yapılan çalışmalarda, bebeklikte bağlanma stilleri belirlenen çocukların test tekrar test yöntemiyle 20 yıl sonra yapılan ölçümlerinde bağlanma stillerinin %72 oranında benzerlik gösterdiği bulunmuştur.

Kimlik ve bağlanma kuramları ayrı ayrı geliştirilse de bu yapılar birbirleri ile ilişkili görünmektedir (Lubenko ve Sebre, 2007; Matos, Barbosa, Almeida ve Costa, 1999).

Marcia'ya (1989) göre güvenli bağlanma, başarılı kimlik statüsünün gelişmesini sağlayacaktır çünkü bu ergenler çevrelerini keşfetmede kendilerini güvenli ve özgür hissedeceklerdir. Bu ergenlerin deneyim ve tutumlarını aileleri ile tartışıp konuşacakları sağlam bir dayanakları vardır. Bunun tersine güvensiz bağlanma örüntüsüne sahip ergenlerde keşfetme davranışı ya az ya da hiç olmadığı için dağınık kimlik statüsünde ya da ipotekli kimlik statüsünde yer alırlar.

Rice (1990), güvenli bir bağlanma ilişkisinin, keşfetme ve kimlik gelişimini destekleyeceğini ifade etmektedir. Yapılan araştırmalar güvenli bağlanmaya sahip olan bireylerin sosyal becerilerinin yüksek olduğunu bulunmuştur (DiTommaso, Branen, Ross, ve Burgess, 2002; Deniz, Hamarta ve Arı (2005). Lapsley, Rice ve FitzGerald (1990) yaptıkları araştırmada bağlanma ve kimlik arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, kızların erkeklere göre akranlarıyla iletişim ve güven duygusu açısından daha yüksek puanlara sahip olduklarını, kişisel ve sosyal kimlik kazanımı açısından da erkekler göre daha iyi olduklarını bulmuşlardır. Kroger'de (1985) çalışmasında başarılı kimliğe sahip ergenlerin güvenli bağlanmaya sahip bireyler olduğunu, kız ve erkek ergenlerin bağlanma ve kimlik statülerinde ise anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığını bulmuştur.

Samuolis, Layburn ve Schiaffino'nun (2001) üniversite birinci sınıftaki ergenler üzerinde yaptıkları araştırmada, ebeveynlere bağlanmanın, kız ve erkek ergenlerin kararlılık ve keşfetme düzeyleri ile ilişkisini incelemişlerdir. Araştırmacılar, kız ergenlerin keşfetme ve kararlılık düzeylerinin, erkek ergenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu, kızların kimlik gelişiminin ebeveynlere (özellikle anneye) bağlanma ile ilişkili olduğunu, erkek ergenlerin kimlik gelişiminin ebeveyn bağlanması ile ilişkili olmadığını bulmuşlardır.

Reich ve Siegel (2002), 161 üniversite öğrencisi üzerinde güvenli bağlanma, kimlik gelişimi ve keşfetme ilgisi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmada bağlanma ile kimlik gelişimi arasında ve kimlik gelişimi ile keşfetme isteği arasında ilişki olduğunu bulmuşlar ve güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin diğer bağlanma stillerine sahip kişilere göre ego kimlik gelişimi açısından daha ileride olduklarını belirlemişlerdir.

Sümer ve Cozzarelli (1994) ego kimlik statüleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında, ego kimlik statüleri ile bağlanma stilleri arasında ilişki bulunmuştur. Korkulu bağlanma stilindeki bireylerde dağınık kimlik statüsü diğer bağlanma gruplarından yüksek çıkmıştır. Saplantılı bağlanma stilindeki bireylerde kararsız kimlik statüsü, güvenli bağlanma stilindeki bireylerden yüksek çıkmıştır. Kayıtsız bağlanma stilindeki bireylerde, saplantılı ve korkulu bireylerden daha düşük düzeyde ipotekli (bağımlı) kimlik statüsü bulunmuştur.

Morsünbül ve Tümen (2008), yaptıkları çalışmada Marcia'nın tanımladığı dört kimlik statüsünün Bartholomew'in tanımladığı 4 bağlanma stili açısından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Sonuçta kimlik statülerinin bağlanma stilleri açısından farklılaştığını bulmuşlardır. Bulgulara göre başarılı kimlik statüsü dışında diğer 3 kimlik statüsü boyutlarında bağlanma stilleri açısından farklılıklar olduğu, askıya alınmış kimlik statüsü boyutunda, saplantılı bağlanma stili ortalamasının diğer 3 bağlanma stili ortalamasından daha yüksek olduğu; ipotekli kimlik statüsü boyutunda ise kayıtsız bağlanma stili ortalamasının diğer 3 bağlanma stili ortalamasından yüksek olduğu bulunmuştur. Dağınık kimlik statüsü boyutunda ise korkulu bağlanma stili ortalamasının diğer 3 bağlanma stili ortalamasından yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca Morsünbül (2005), ergenlikte kimlik statülerini bağlanma stilleri, cinsiyet ve eğitim düzeyi açısından incelediği çalışmasında kimlik statüsü puanları ile bağlanma stili puanlarını karşılaştırmış ve kimlik statülerinin bağlanma stillerine göre farklılaştığını bulmuştur.

Bu çalışmaların sonuçları ile bağlanma ve kimlik ile ilgili kuramların keşif noktaları göz önünde bulundurulduğunda kimlik ve bağlanma kuramları arasında bir ilişkinin olduğu şeklindeki düşünce güçlenmektedir. Bu araştırmada ise bu düşünceden yola çıkılarak, bağlanma stilleri ve kimlik arasında ilişki olduğunu öne süren çalışmalar ışığında bugün ki bağlanma ilişkileri ile yetişkinlikteki kimlik statüleri arasındaki ilişki üzerinde durulacaktır.

1.2.7. Kimlik Statüleri İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Literatür incelendiğinde birçok araştırmada Marcia'nın kimlik statüleri yaklaşımının kullanıldığı görülmektedir. Kimlik konusu ile ilgili çalışmalarda kimliğin birçok değişken ile ilişkisi araştırılmıştır. Bu değişkenler, cinsiyet, yaş, eğitim alınan bölüm, madde kullanımı, sosyal çevre, ruh sağlığı, aile nitelikleri ve bağlanma olmak üzere çok geniş bir yelpazede yer almaktadır. Bu bölümde "kimlik" konulu yurt içinde ve yurt dışında yapılmış çalışmalara yer verilmiştir.

1.2.7.1. Kimlik Statüleri ile İlgili Yurt İçi Araştırmalar

Eryüksel'in (1987), 189'u kız 175'i erkek olmak üzere toplam 364 üniversite öğrencisinin kimlik statülerini EOM-EIS-R'i kullanarak incelediği çalışmasında öğrencilerin %15'inin başarılı kimlik, %54'ünün kararsız kimlik, %16'sının bağımlı kimlik ve %15'inin kargaşalı kimlik statüsüne sahip olduğu, hem kız hem de erkeklerde en sık görülen kimlik statüsünün kararsız kimlik statüsü olduğu, üniversitede geçirilen eğitim süresi ve eğitim farklılığı açısından kimlik statüsünde bir farklılığa rastlanmadığı anlaşılmıştır.

Varan (1990), kimlik statülerini sosyo-kültürel açıdan araştırmıştır. Araştırmaya Tarsus'ta bulunan üç liseden (üst-orta-alt sosyo kültürel düzeyi ifade eden) 638 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda yaşın ilerlemesi ile üst kimlik statülerine geçişlerin arttığı, süreksiz değişkenlerden elde edilen verilerin analizi sonucunda kimlik statülerinin genel dağılımında cinsiyetin anlamlı bir farklılık oluşturmadığı, ancak sürekli değişkenlerden elde edilen

veriler sonucunda cinsiyetin başarılı ve ipotekli kimlik statüleri puanları üzerinde anlamlı düzeyde etkisi olduğu saptanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre erkeklerin başarılı kimlik puanları kızların başarılı kimlik puanlarından yüksek çıkmıştır. İpotekli kimlik statüsü boyutunda ise erkeklerin ipotekli kimlik puanları kızların ipotekli kimlik puanından yüksek olduğu saptanmıştır.

Uzman (2002) üniversite öğrencilerinin arkadaşlarından ve ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerine göre kimlik statüleri arasındaki farklılıkları incelemiştir. Araştırmaya 1611 kişi katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin kimlik statülerinin aileden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destekten etkilendiği görülmüştür. Başarılı ve bağımlı kimlik statüsünde yer alan kişiler ailelerini yüksek düzeyde destekleyici olarak algıladıkları, kimlik arayışı statüsündeki bireylerin ise ailelerini daha az destekleyici algıladıkları anlaşılmıştır. Kimlik kargaşası statüsünden aileden algılanan sosyal destek düzeyleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Oflazoğlu (2000), yetiştirme yurdunda yaşayan gençler ile aileleri yanında yaşayan gençleri kimlik gelişimi ve model alma süreci açısından karşılaştırdığı çalışmasını 13-18 yaş arası toplam 240 ergen ile gerçekleştirmiştir. Yapılan araştırmada yetiştirme yurdunda yaşayan ve ailesinin yanında yaşayan gençler arasında en sık rastlanan kimlik statüsünün kararsız kimlik statüsü olduğu bulunmuştur. Yetiştirme yurdunda ve ailesinin yanında yaşayan gençlerin kimlik statülerine dağılımının yaş ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi sonucunda, farklı yaş grubunda kız ve

erkeklerin kimlik statülerinin benzer olduğu görülmüştür. Ancak artan yaş ile birlikte gençlerin başarılı kimlik statüsüne dağılımında bir artış olduğu ortaya koyulmuştur.

Arslan (2008), yaş, cinsiyet ve bağlanma stilleri bağımsız değişkenleri ile psikososyal gelişim dönemleri ve ego kimlik süreçleri bağımlı değişkenleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 16-23 yaş arasındaki 1525 lise ve üniversite öğrencisinden oluşmuştur. Araştırmada ergenlerin bağlanma stillerine göre “kararlılık” ve “keşfetme” puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Kayıtsız bağlanma stiline sahip ergenlerin diğerlerine göre daha yüksek kararlılık puanlarına sahip olduğu; korkulu bağlanma stiline sahip ergenlerin ise diğerlerine göre daha yüksek “keşfetme” puanlarına sahip olduğu görülmüştür. Bağlanma stilleri ve cinsiyete göre “kararlılık” puan ortalamaları incelendiğinde, cinsiyete göre anlamlı farklılığın olduğu ve kızların erkeklere göre daha fazla “kararlılık” puan ortalamasına sahip olduğu bulunmuştur. “Keşfetme” puan ortalamalarının arasında ise cinsiyete göre anlamlı farklılaşmanın olmadığı bulunmuştur.

Pala (2007), madde bağımlısı ergenlerin kimlik statülerini araştırdığı çalışmada 55 madde bağımlısı ve 56 madde bağımlısı olmayan toplam 111 Türk ergenin kimlik statülerini, algılanan anne- baba kabul redleri ve psikolojik uyumları açısından incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre bağımlı ergenlerin başarılı kimlik statüsü puanları kontrol grubunun ilgili puanlarından anlamlı derecede düşükken; bağımlı grubun kargaşalı kimlik statüsü puanları kontrol grubuna oranla anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Ebeveynlerine ilişkin

kabul algılayan ergenlerin başarılı kimlik statüsü puanlarının, red algılayanlara oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Ebeveynlerinden red algılayan ergenlerin kargaşalı kimlik statüsü puanları farklılaşacak düzeyde yüksek olarak izlenmiştir. Ebeveynlerince reddedildiğini algılayan ergenlerden %63.2'sinin madde bağımlısı olduğu bulunmuştur. Madde bağımlısı ergenler annelerini kontrol grubuna oranla daha saldırgan ve ayrışmamış red davranışı içinde ve daha düşük kabullü algılamışlardır. Bağımlı ergenler babalarını daha ihmalkar, saldırgan ve ayrışmamış red davranışı içinde değerlendirmişlerdir.

Morsünbül (2005), lise ve üniversite öğrencilerinden oluşan örneklem grubuyla gerçekleştirdiği çalışmasında cinsiyet açısından başarılı ve dağınık kimlik statüleri boyutunda kızlarla erkekler arasında farklılık saptamıştır. Kızların başarılı kimlik statüsü puanının erkeklerinkinden yüksek olduğu bulunmuştur. Erkeklerin dağınık kimlik statüsü puanının da kızların puanından yüksek olduğu bulunmuştur. İpotekli ve askıya alınmış kimlik statülerinde kızlarla erkekler arasında herhangi bir farklılık saptanmamıştır. Lisede ve üniversitede öğrenci olmaya göre bakıldığında ipotekli ve dağınık kimlik statüleri boyutunda farklılık saptanmıştır. Lisede okuyan öğrencilerin ipotekli kimlik statüsü puanları üniversitede okuyarlardan yüksektir. Lisede okuyan öğrencilerin dağınık kimlik statüsü puanları üniversitede okuyarlardan yüksektir. Başarılı ve askıya alınmış kimlik statüsü boyutlarında herhangi bir farklılık saptanmamıştır.

Balkaya (2005), lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeylerinin kişisel, sosyal ve aile özellikleri açısından farklılık gösterip

göstermediği ve suç davranışları ile ilişkisini incelediği araştırmasında lise öğrencilerinin büyük çoğunluğunun kimlik duygusu kazanımlarını orta düzeyde bulmuştur. 11 liseden 1454 öğrencinin katıldığı çalışmada lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeylerinin cinsiyet, yaş, anne babanın birliktelik durumuna göre farklılık göstermediği görülmüştür. Ayrıca, kimlik duygusu kazanım düzeyi ile suç davranışları arasında negatif anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akman (2007)'ın üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında, öğrencilerin aile problemlerini kimlik statüleri, yaş ve cinsiyet açısından ele almıştır. Örneklem grubu Hacettepe Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 291 öğrenciden oluşmuştur. Araştırma sonuçları erken bağlanma (bağımlı) ve kararsız (moratoryum) kimlik statüleri ile cinsiyet değişkeni arasında, yaş değişkeni ile de tüm kimlik statüleri arasında ilişki olduğunu göstermiştir. Ailesini duyarsız ve tutarsız olarak değerlendiren gençlerin başarılı kimlik puanlarının azaldığı, kararsız ve kargaşalı kimlik puanlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Aile içindeki ekonomik ve sağlık problemlerinin artışı kararsız kimlik statüsü puanlarında azalmayla ilişkili bulunmuştur.

Oskay (1997) üniversite öğrencilerinin kimlik gelişim düzeylerini buldukları fakülte ve ana bilim dallarına göre incelemiştir. 1995-1996 öğretim yılı Hacettepe Üniversitesi Eğitim, Güzel Sanatlar, İktisadi ve İdari Bilimler, Mühendislik ve Tıp Fakültelerinin birinci ve son sınıflarından seçkisiz olarak seçilen 40 sınıfın toplam 1224 öğrencisi araştırmaya katılmıştır.

Genişletilmiş Ego Kimlik Statüsü Ölçeğinin kullanıldığı araştırmada hem fakülte hem de anabilim dalları düzeyinde kimlik gelişimine ilişkin önemli bazı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre kimlik başarısı açısından en üst düzeyde Eğitim Fakültesi ve onu önemsiz bir farkla izleyen Tıp Fakültesi; en alt düzeyde ise Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri yer almıştır. Anabilim dallarına göre kimlik başarısı açısından en üst düzeyde İngilizce Öğretmenliği ile onu önemsiz bir farkla izleyen Psikolojik Danışma ve Rehberlik öğrencileri; en alt düzeyde ise Eğitim Programları ve Öğretim öğrencileri yer almıştır.

Gültekin (2000), lise öğrencilerinin kendini açma davranışlarını cinsiyet ve kimlik gelişim düzeyleri açısından incelemiştir. Araştırmasında 205 lise öğrencisine “Kendini Açma Envanteri” ve “Benlik Kimliği Statüleri Ölçeği” uygulamıştır. Araştırma sonunda başarılı kimlik statüsündeki öğrencilerin karşı cins yakın arkadaşa ve psikolojik danışmana diğerk statüdeki öğrencilerden daha fazla kendilerini açtıkları bulunmuştur.

Gündoğdu ve Zeren (2004)’in, yetiştirme yurdunda ve ailesi yanında kalan ergenlerin kimlik gelişimlerini karşılaştırdıkları bir çalışma yapmışlardır. 113 yetiştirme yurdunda, 106 ailesi yanında yaşayan olmak üzere toplam 219 ergen bu araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonuçları ailesinin yanında kalan ergenlerin, yetiştirme yurdunda kalan ergenlere göre daha başarılı bir kimlik geliştirdiğini, yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin ise, ailesinin yanında kalan ergenlere göre daha çok kimlik arayışı ve kimlik kargaşası yaşadığını göstermiştir. Ayrıca başarılı kimlik, kimlik arayışı ve bağımlı kimlik statüleri açısından cinsiyetler arasında fark bulunmamış, kimlik

kargaşası statüsünde, kızların erkeklerden daha fazla kimlik kargaşası yaşadıkları bulunmuştur.

Çakır ve Aydın (2005), algılanan aile tutumları ve cinsiyet açısından Marcia (1966)'nın kimlik statülerini karşılaştırdıkları araştırmalarını 403 orta ergenlik dönemindeki öğrencilerle gerçekleştirmişlerdir. Veri toplama araçları olarak EOM- EIS ve Ebeveyn Eğitim Ölçeği kullanılmıştır. Sonuçlar otoriter ebeveyne sahip ergenlerin bağımlı kimlik puanlarının, ihmalkar ailelere sahip ergenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu göstermiştir. Aynı şekilde aşırı hoşgörülü ebeveyne sahip ergenlerin bağımlı kimlik puanları ihmalkar ailelere sahip ergenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olarak gözlenmiştir. Kız öğrencilerin başarılı kimlik statüsü puanlarının erkeklerden yüksek olduğu ve erkek öğrencilerin bağımlı kimlik statüsü puanlarının yüksek olduğu görülmüştür.

1.2.7.2. Kimlik Statüleri ile İlgili Yurt Dışı Araştırmalar

Marcia ve Friedman (1970), kolejde öğrenim gören kız öğrencilerin kimlik statülerini incelemişlerdir. 49 öğrencinin gönüllü olarak katıldığı araştırmada kimlik statülerini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış 30 dakikalık görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu görüşme ideoloji, mesleki ve yakın ilişkilerle ilgili standartlar hakkında bir kararın ve bağlanmanın varlığı ya da yokluğunu değerlendirmekteydi. Görüşmelerden sonra katılımcılar bilişsel fonksiyonlarını ölçen bir ölçek, 40 maddelik kelime tanıma testi, benlik saygısı ölçeği, otoriterciliği ve anksiyeteyi ölçen bir ölçek doldurmuşlardır. Araştırma

sonunda, kimlik statülerinin kolejde öğrenim görülen branşlarla ilişkili olduğu, kimlik başarısının daha zor olan branşlarda görüldüğü bulunmuştur. Beklenilenin tersine benlik saygısı kimlik başarısı olan öğrencilerde daha düşük, bağımlı kimlik statüsündekilerde ise daha yüksek çıkmıştır. Otoritercilik puanları kimlik statüleri arasında anlamlı düzeyde değişmiştir. En yüksek puanlar bağımlı kimlik statüsünde görülmüştür. Anksiyete ölçeğinde de kimlik statüleri arasında farklılaşma gözlenmiştir. En düşük puanlar bağımlı kimlik statüsündeki öğrencilerde görülmüştür. Beklenilenin aksine kargaşalı kimlik statüsündeki öğrencilerin anksiyete puanları kararsız kimlik statüsündekilere göre daha yüksek çıkmıştır.

Adams (1985), kız ergenlerin kimlik gelişiminin aile ile ilişkileri incelenmiştir. 45 aile (145 katılımcı), ebeveyn çocuk ilişkileri ve kimlik statüleri gelişimi açısından değerlendirilmiştir. Ebeveyn çocuk etkileşimleri hem anne-babanın hem de ergenin bakış açısından değerlendirilmiştir. Anne-babanın kimlik statüsü gelişiminin ergenin kimlik gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu, aynı zamanda ebeveyn çocuk ilişkisinin daha az veya daha çok olgun ergen kimlik statüleri arasında farklılaştığı görülmüştür.

Grotevant ve Cooper (1985), ergenlerde aile ilişkileri içerisindeki etkileşim örüntüleri ile kimlik gelişimi arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Amaçları aile ilişkileri içerisindeki iletişim süreçlerine odaklanan bir bireyleşme modeli geliştirmektir. Aynı zamanda ergenin kimlik arayışı ile bu iletişim süreçleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek istemişlerdir. Modelin 4 boyutu (kendini ortaya koyma, geçirgenlik, ortaklık ve ayrılma) ile kimlik

arayışı arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. 46 kız ve 38 erkek olmak üzere toplam 84 Kafkasyalı üniversite öğrencisi ve onların ailelerinden oluşan katılımcılara Aile Etkileşim Testi (bütün aileye) uygulanmış ve Ego Kimlik Görüşmesi (sadece 84 katılımcı) gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda hem katılımcılara hem de ailelerine genişletilmiş kelime testi ile ilgi envanter uygulanmıştır. Araştırma sonuçları aile etkileşim özellikleri ile ergenin kimlik arayışı arasında ilişki olduğunu göstermiştir. Erkek ve kız öğrencilerin kimlik arayışı puanları arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Öğrencilerin doğum sırası da kimlik arayışı açısından karşılaştırılmıştır ancak hiçbir fark bulunamamıştır.

Abraham (1986) tarafından, 841 lise öğrencisiyle yapılan bir araştırmada EOM-EIS kullanılmıştır. Araştırma sonunda orta 3 ve lise 1'e giden öğrenciler, lise 2 ve lise 3'e giden öğrencilere göre daha fazla kararsız ve bağımlı kimlik statüsünde bulunmuşlardır.

Kroger (1988) tarafından yapılan boylamsal bir çalışmada kimlik statüleri üniversitenin ilk yılında ve iki yıl aradan sonra tekrar incelenmiştir. 41'i kız, 35'i erkek toplam 76 üniversite öğrencisiyle yürütülen bu çalışmada Kroger (1988), kimlik statülerini belirlemek için Marcia (1966)'nın görüşme tekniğini kullanmıştır. Başarılı kimlik statüsüne sahip olanların %20'den %49'a yükseldiği, kararsız kimliğin %33'den %20'ye, bağımlı kimliğin %27'den %23'e, kargaşalı kimliğin ise, %20'den %8'e düştüğü bulunmuştur. Sonuç olarak yaş ilerledikçe başarılı kimlik statüsünün arttığı ve diğer

statülerin oranının düştüğü gözlenmiştir. Cinsiyet değişkeninin de incelendiği bu araştırmada cinsiyet açısından farklılıkların olmadığı görülmüştür.

Taylor ve Oskay (1995) yaptıkları çalışmada, Türk ve Amerikalı üniversite öğrencilerini kimlik statüleri ve ailesel özellikleri açısından karşılaştırmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre Türk ergenlerin Amerikalı ergenlere göre ailelerini daha fazla otoriter olarak algıladıkları görülmüştür. Amerikalı ergenlerin Türk akranlarına göre daha fazla yüksek kimlik statülerinde (başarılı kimlik ve moratoryum kimlik) oldukları gözlenmiştir. Türk ergenler için özerklik için ebeveynlerle çatışma ve kişisel karar verme moratoryum (kararsız) kimlik ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Her iki grupta da benlik saygısı başarılı kimlik ile pozitif yönde ilişkili ancak kimlik kargaşası ile negatif yönde ilişkili olarak gözlenmiştir.

Bergh ve Erling (2005), 108 erkek ve 114 kız öğrenci ile yürüttükleri çalışmada EOM-EIS-II kullanarak İsveç öğrencilerinin kimlik statülerini araştırmışlardır. Araştırma sonunda, kızların erkeklere göre daha fazla moratoryum (kararsız) kimlik statüsünde yer aldıkları, erkeklerin de kızlara göre daha fazla kimlik kargaşası statüsünde yer aldıklarını bulmuşlardır. Ortalamalar arası farkı incelediklerinde de erkeklerin bağımlı ve kargaşalı kimlik statüsü puanlarının kızlardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. EOM-EIS-II'den elde edilen sonuçlar geçerliliği Marcia (1966)'nın görüşme tekniği kullanılarak kontrol edilmiştir. Görüşme ile belirlenen kimlik statüleri ve EOM-EIS-II kullanılarak belirlenen kimlik

statüleri arasında uyum görülmüştür. EOM-EIS-II kullanılarak ulaşılan kimlik statüleri arasındaki farklara görüşme tekniği kullanıldığında da ulaşılmıştır.

Dunkel ve Papini (2005) yaptıkları çalışmalarında, ego kimlik statülerinin evlilik tercihlerindeki rolünü araştırmışlardır. Demografik bilgilerin alındığı bir anketle katılımcıların cinsel yönelimleri, medeni halleri ve yaşları hakkında bilgi edinilmiştir. Çalışmaya bekar, heteroseksüel ve 25 yaşın altındaki 231 kişi katılmıştır. Katılımcılara Ego Kimlik Süreci Anketi ve Evlilik Tercihleri Ölçeği uygulanmıştır. Ego Kimlik Süreci Anketi, 32 maddeden oluşan likert tipi mesleki, din, politika, değerler, aile ilişkileri, arkadaşlık ilişkileri, yakın ilişkiler ve cinsiyet rolleri olmak üzere 8 kimlik alanı ile ilgilidir.

Graf, Mullis ve Mullis (2008) tarafından yürütülen başka bir çalışmada, yaşları 13 ve 18 arasında değişen 434 Amerikalı ve Hintli üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri EOM-EIS-II kullanılarak değerlendirilmiştir. Asyalı Hintli ergenlerin Amerikalı ergenlere göre kimlik oluşumunda daha fazla kargaşalı, bağımlı ve kararsız kimlik içerisinde oldukları görülmüştür. Cinsiyet ve yaşlar arasında da anlamlı farklılığın gözlemlendiği bu çalışmada, erkeklerin kızlara göre daha fazla bağımlı ve kargaşalı kimlik içerisinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Genç ergenlerin daha büyük yaştaki ergenlerden düşük düzeyde kimlik araştırması içerisinde oldukları bulunmuştur.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bağlanma kuramının öncüsü olarak kabul edilen Bowlby ve daha sonra Ainsworth, Hazan ve Shaver, Bartholomew ve Horowitz yaptıkları çalışmalarda bireyin sahip olduğu bağlanma stiline, bireyin kendisi ile ilgili inançlarını, diğer insanların ve dünyanın güvenilir olup olmadığı, ihtiyaç duyulduğunda diğer insanların ulaşılabilir olup olmadığı yönündeki düşüncelerini etkilediğini göstermişlerdir. Bu araştırmacılar bebeklik ve çocukluk dönemine vurgu yaparak bu dönemlerde birincil bakım verenle kurulan ilişkinin bağlanma stilini belirlediğine işaret etmişlerdir. Kimlik gelişimi üzerinde çalışan Erikson da bütün yaşamı kapsayan bir kimlik kuramı geliştirmekle birlikte bağlanma kuramcılarını gibi bebeklik ve çocukluk dönemine vurgu yapmış ve bu dönemde karşılaşılan sorunların çözülememesinin sonraki yaşam dönemlerini de etkilediğini belirtmiştir. Buradan yola çıkarak kimlik gelişimi ve bağlanma arasında bir ilişkinin olmasının kaçınılmaz olduğu düşünülmüştür. Nitekim literatüre bakıldığında da bağlanma ve kimlik gelişimi arasındaki ilişkiye işaret eden çalışmaların olduğunu görülmektedir (Sümer ve Cozzarelli 2004; Sümer ve Güngör 1999; Morsünbül 2005; Morsünbül ve Tümen 2008; Reich ve Siegel 2002). Bu çalışmaların ortaya çıkardığı ilişkiye baktığımızda da başarılı kimlik statüsünde yer alan bireylerin güvenli bağlanma stilline sahip oldukları, dağınık kimlik statüsünde yer alan bireylerin ise güvensiz bağlanma stiline sahip oldukları bulunmuştur. Ancak kimlik statüleri üzerine yapılan araştırmaların sayıca yeterli olmadığı görülmüş ve çelişkili sonuçlara rastlanmıştır. Özellikle sosyo demografik değişkenler ile kimlik statülerine ilişkin çelişkili sonuçlara

rastlanmış, bu gerekçe ile kimlik statüleri ile daha fazla araştırmalara gereksinim duyulduğu anlaşılmış ve bu çalışma planlanmıştır.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve kimlik statüleri arasında ilişki olması beklenmektedir. Bunun yanı sıra kimlik statüleri ve bağlanma stilleri grup değişkenler olarak alındığında aralarındaki ilişki incelenmiştir. Bu genel amaç çerçevesinde araştırmacının araştırmada cevap bulmayı amaçladığı sorular şunlardır:

- 1- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile bağlanma stilleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 2- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 3- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile kaçıncı sınıfta oldukları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 5- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile vakıf üniversitesi ya da devlet üniversitesinde eğitim görmeleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 6- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile anne-baba ilişkileri /medeni durumları(birlikte yaşıyor, ayrı/tek ebeveyn) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 7- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile sosyoekonomik durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

- 8- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile annelerinin eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 9- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile babalarının eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 10- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 11- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile doğum sırası arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 12- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile herhangi bir işte çalışıp çalışmama durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 13- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile nerede yaşadıkları (ailesi ile evde, yurttta, akraba yanında, ayrı evde yalnız, ayrı evde arkadaşı ile) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 14- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile 12 yaşa kadar çocukluklarının nerede geçirdikleri (büyük şehir, küçük şehir, bir ilçe, köy/kasaba, yabancı ülke, diğer) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 15- Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile anne babalarının halen nerede yaşadıkları (büyük şehir, küçük şehir, bir ilçe, köy/kasaba, yabancı ülke, diğer) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Bireyin sağlıklı olabilmesi onun gelişiminin bir sonucudur. Bireyin bilişsel, sosyal ve fiziksel gelişimi açısından özellikle ergenlik dönemine kadar olan gelişim dönemleri, onun bütün yaşamının şekillenmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Bowlby'nin (1973) Bağlanma Kuramı ile Erikson'un (1968)

Psikososyal Gelişim Kuramı erken dönemlerdeki ebeveyn çocuk ilişkisi ve bu ilişkinin uzun vadeli sonuçları üzerinde durmuşlardır. Bağlanma kuramına göre, çocuklarla bakıcı arasındaki duygusal bağ, “beşikten mezara kadar” insan yaşantısının önemli bir unsurudur (Bowlby, 1979). Benzer bir şekilde Erikson’da (1968) “güven duygusu”na ve bakıcı ile bebek arasındaki bağa, bakıcının davranışlarına vurgu yapmıştır. Özellikle ergenlik dönemi ile ilgili açıklamalarda ergenlerin bağımsız ve sağlıklı bir kimlik geliştirebilmelerinde, aile ile güvenli bir bağlanma ilişkisinin ve çocukluk döneminde iyi bir şekilde kazanılan psikososyal özelliklerin önemli olduğu vurgulanmaktadır (Arslan, 2008).

Genç nüfusun yoğun olduğu Türkiye’de ergenliğe yönelik çalışmalar artmakta ve bu dönemin en önemli sorunu olan kimlik ile ilgili çalışmalar önem kazanmaktadır. Ülkemizde kimlik ile ilgili çalışmaların az olması ve özellikle üniversiteye (1.,2.,3. ve 4. sınıfa) devam eden ergenlerin kimlik statüleri ile bağlanma stillerini birlikte inceleyen çalışmalara rastlanmaması bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Yapılacak olan çalışma ile elde edilecek sonuçların çalışan uzmanlar, araştırmacılar, eğitimciler için önemli bir veri kaynağı olabileceği düşünülmektedir.

BÖLÜM 2

YÖNTEM

2.1. Örneklem

Araştırmanın örneklemini 2011-2012 eğitim öğretim yılında devlet ve vakıf üniversitelerinin Mühendislik, Mimarlık, İdari ve İktisadi Bilimler, Fen-Edebiyat, Eğitim ve Sağlık Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören, 1., 2., 3. ve 4. sınıf a devam eden internet üzerinden gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 195 öğrenci oluşturmaktadır.

2.1.1. Üniversite Öğrencilerinin Betimsel Özellikleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin 94'ü (% 48) kız, 101'i (% 52) erkektir. 88'i (% 45) 18 ve 21 yaş, 107'si (% 55) 22 ve üstü yaş grubundadır. 91'i (% 46,7) 1. ve 2.sınıf, 104'ü (% 53,3) 3. ve 4. sınıftadır. Öğrencilerin 92'si (% 47) vakıf üniversitesi, 103'ü (% 53) devlet üniversitesi öğrencisidir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 65'i (% 33) hiç çalışmamış, 24'ü (% 12) babasının yanında çalışmış, 106'sı (% 55) başkasının yanında çalışmıştır. Öğrencilere ait betimsel özellikler Tablo 2.1.1.1'de verilmiştir.

Tablo 2.1.1.1. Araştırmada Yer Alan Öğrencilerin Betimsel Özellikleri

		n	%
Cinsiyet	Kız	94	48,2
	Erkek	101	51,8
Yaş	18 – 21 yaş	88	45,1
	22 yaş ve üstü	107	54,9
Sınıf	1. ve 2. sınıf	91	46,7
	3. ve 4. sınıf	104	53,3
Üniversite	Vakıf	92	47,2
	Devlet	103	52,8
Çalışma Durumu	Hiç çalışmadım	65	33,3
	Babamın yanında	24	12,3
	Başkasının yanında	106	54,4

2.1.2. Üniversite Öğrencilerinin Ailelerine İlişkin Betimsel Özellikler

Araştırmaya katılan öğrencilerin 180'inin (% 92,3) anne-babalarının her ikisi de hayatta, 15'inin (% 7,7) tek ebeveyni hayattadır. Öğrencilerin 152'sinin (% 77,9) anne-babaları birlikte yaşamakta, 43'ünün (% 22,1) ebeveynleri ayrı yaşamaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumu dağılımına baktığımızda; 71'inin (% 36,4) ilkokul terk ya da ilkokul mezunu, 25'inin (% 12,8) ortaokul mezunu, 68'inin (% 34,9) lise mezunu, 31'inin (% 15,9) ise üniversite ya da üstüdür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumu dağılımına baktığımızda; 32'si (% 16,4) ilkokul mezunu, 31'i (% 15,9) ortaokul

mezunu, 70'i (% 35,9) lise mezunu, 62'si (% 31,8) üniversite ve üstü mezunudur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 116'sı (% 7,2) tek çocuk ya da 2 kardeş, 79'u (% 40,5) 3 ve üstü kardeşdir. 92'si (% 47,2) 1.çocuk, 103'ü (% 52,8) 2.çocuk ve üstüdür. Araştırmaya katılan öğrencilerin 62'si (% 31,8) çok yüksek ya da ortanın üstü, 133'ü (% 68,2) orta düzey ya da ortanın altı gelirlidir. Üniversite öğrencilerinin ailelerine ilişkin betimsel özellikler Tablo 2.1.2.1'de verilmiştir.

Tablo 2.1.2.1. Araştırmada Yer Alan Öğrencilerin Ailelerine İlişkin Betimsel Özellikler

		n	%
Anne babanız hayatta mı?	Her ikisi de hayatta	180	92,3
	Tek ebeveyn	15	7,7
Medeni durumları	Birlikte yaşamakta	152	77,9
	Ayrı yaşamakta	43	22,1
Anne eğitim durumu	İlkokul terk-İlkokul mezunu	71	36,4
	Ortaokul mezunu	25	12,8
	Lise mezunu	68	34,9
	Üniversite mezunu ve üstü	31	15,9
Baba eğitim durumu	İlkokul mezunu	32	16,4
	Ortaokul mezunu	31	15,9
	Lise mezunu	70	35,9
	Üniversite ve üstü	62	31,8
Kardeş sayısı	1-2 Kardeş	116	59,5
	3 ve üstü kardeş	79	40,5
Doğum sırası	1. çocuk	92	47,2
	2.çocuk ve üstü	103	52,8
Sosyo-ekonomik düzey	Çok yüksek, ortanın üstü	62	31,8
	Orta düzey, ortanın altı	133	68,2

2.1.3. Üniversite Öğrencilerinin Yaşadıkları Yere İlişkin Betimsel

Özellikler

Araştırmaya katılan öğrencilerin 102'si (% 52,3) ailesi ile evde, 30'u (% 15,4) yurttta, 7'si (% 3,6) akrabasının yanında, 19'u (% 9,7) ayrı evde yalnız, 37'si (% 19,0) ayrı evde arkadaşı ile yaşadığını söylemiştir.

“12 yaşa kadar çocukluğunuzun çoğunluğunu nerede geçirdiniz?” sorusuna araştırmaya katılanların 142'si (% 72,8) büyük bir şehirde, 15'i (% 7,7) küçük bir şehirde, 38'i (% 19,5) köyde/kasabada yanıtını vermişlerdir.

“Anne ve babanızın halen nerede oturuyor?” sorusuna araştırmaya katılanların 144'ü (% 73,8) büyük bir şehirde, 16'sı (% 8,2) küçük bir şehirde, 35'i (% 17,9) Köyde/kasabada yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin yaşadıkları yere ilişkin betimsel özellikler Tablo 2.1.3.1.'de verilmiştir.

Tablo 1.1.3.1. Araştırmada Yer Alan Öğrencilerin Yaşadıkları Yere İlişkin Betimsel Özellikler

		n	%
Nerede yaşıyorsunuz?	Ailele evde	102	52,3
	Yurttta	30	15,4
	Akrabamın yanında	7	3,6
	Ayrı evde yalnız	19	9,7
	Ayrı evde arkadaşıyla	37	19,0
12 yaşa kadar çocukluğunuzun çoğunluğunu nerede geçirdiniz?	Büyük bir şehirde	142	72,8
	Küçük bir şehirde	15	7,7
	Köyde, kasabada	38	19,5
Anne ve babanızın halen nerede oturuyor?	Büyük bir şehirde	144	73,8
	Küçük bir şehirde	16	8,2
	Köyde, kasabada	35	17,9

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğrencilerin bağlanma stillerini değerlendirmek için “İlişki Ölçekleri Anketi” (İÖA), Öğrencilerin kimlik statülerini belirlemek için “Benlik Kimliği Statüleri Ölçeği” (BKSÖ) kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin kişisel bilgilerini ve ailelerine ilişkin bilgilerini belirlemek üzere, uygulayıcı tarafından “Kişisel Bilgi Formu” hazırlanmış ölçeklerle birlikte uygulanmıştır.

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda bireyin cinsiyeti, yaşı, sınıfı, fakültesi, anne babanın eğitim düzeyi, medeni durumları, sosyoekonomik düzey, kardeş sayısı, doğum sırası, nerede yaşadıkları, köy/kent kökenini belirlemek amacı ile hazırlanan sorular yer almaktadır.

2.2.3. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)

Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından yakın ilişkilerdeki dörtlü bağlanma stilini (güvenli, kayıtsız, korkulu, saplantılı) ölçmek amacıyla geliştirilmiş, Sümer ve Güngör tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. İlişki Ölçekleri Anketi 1-7 arası basamaklardan oluşan likert tipi 17 maddelik bir ölçektir. Dört bağlanma stili için sürekli puanlar, bu stilleri ölçmeyi hedefleyen maddelerin toplanmasından ve bu toplamın her bir alt ölçekteki madde sayısına bölünmesinden elde edilmektedir. 5, 7, ve 17. maddelerin recode edilmesi gerekmektedir. 5. maddenin ise orijinal ve recode sürümü birlikte kullanılmaktadır. Dört bağlanma stilini yansıtan sürekli puanlar, bu stilleri

ölçmeyi hedefleyen maddelerin toplanmasından ve elde edilen toplamın her bir alt ölçekteki madde sayısına bölünmesinden elde edilmektedir.

Güvenli bağlanma, olumlu benlik ve olumlu başkaları modelinin bileşimini içermektedir. 3, 7, 8, 10 ve 17 numaralı maddelerin ortalaması güvenli bağlanma stilini vermektedir. Korkulu bağlanma stilinde olumsuz benlik ve olumsuz başkaları modelinin bileşimini içermekte olup 1, 4, 9 ve 14 numaralı maddelerin ortalaması korkulu bağlanma stilini vermektedir. Saplantılı bağlanma stili olumsuz benlik ve olumlu başkaları modelinin birleşimini içermekte olup 5 (recode edilmiş), 6, 11 ve 15 numaralı maddelerin ortalaması saplantılı bağlanma stilini vermektedir. Kayıtsız bağlanma stilinde olumlu benlik ve olumsuz başkaları modelinin birleşimi olup 2, 5(orijinal), 12, 13 ve 16. maddelerin ortalaması kayıtsız bağlanma stilini vermektedir. (Sümer,2006).

Kuzey Amerika’da yapılan çalışmalarda, İÖA alt ölçeklerinin görece düşük düzeyde iç tutarlık katsayılarına sahip oldukları bulunmuştur. Örneğin, Griffin ve Bartholomew’in araştırmasında, İÖA alt ölçeklerinin alfa değerleri .41 ila .71 arasında değişmiştir. Ancak, düşük iç tutarlıklarına rağmen, İÖA alt ölçeklerinin kabul edilir düzeyde test tekrar test güvenilirliğine sahip oldukları (ortalama değişmezlik katsayısı kadınlar için .53 ve erkekler için .49) saptanmıştır. Griffin ve Bartholomew, İÖA alt ölçeklerinin iç tutarlık katsayılarının düşük bulunmasının İÖA alt ölçeklerin az sayıda maddeden oluşmasından veya ölçeklerin psikometrik kalitesinin yetersizliğinden değil, alt ölçeklerin hem benliğe hem de başkalarına ilişkin iki modeli birlikte

içermesinden kaynaklandığını ileri sürmüşlerdir. Griffin ve Bartholomew, İÖA alt ölçeklerinin faktör yapıları açısından bir karmaşıklık yaratmasına karşın bu yolla elde edilen bağlanma stillerinin yine de yapı geçerliğine sahip olduğunu saptamışlardır (aktaran Sümer, 2006). Ayrıca, hem görüşme yöntemiyle hem de kağıt kalem testi kullanarak bağlanma stillerinin ölçüldüğü bu araştırmada, İÖA'nin İlişki anketi(İA) ile yüksek düzeyde birleşen geçerlik katsayılarına sahip olduğu gösterilmiştir (Sümer & Güngör, 1999).

Türkiye için geçerlik ve güvenirlik çalışması, Sümer ve Güngör (1999) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık kat sayıları alfa. 27 ve .61 arasında değişmektedir. Testin tamamı için açıklanan toplam varyans .76 dır. Birinci faktörde; güvenli stil, -.84, korkulu stil .80 faktör yükü ile; ikinci faktörde ise kayıtsız bağlanma stili .76, saplantılı bağlanma stili ise -.84 faktör yükü ile yer almaktadır. Güvenirlik çalışmasında; iç tutarlılık kat sayıları Cronbach Alpha formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Alt ölçeklere ilişkin tutarlılık katsayıları; birinci faktör olan korkulu alt ölçeğinin .54, ikinci faktör olan kayıtsız alt ölçeğinin .54, üçüncü faktör olan güvenli alt ölçeğinin .50, son olarak saplantılı alt ölçeğinin .37 olarak bulunmuştur.

2.2.4. Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası

Araştırmada kimlik statülerini belirlemek amacı ile Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası kullanılmıştır. Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası Grovent ve Adams (1984) tarafından geliştirilmiştir (aktaran, Eryüksel 1987). Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası, ergenlerin Marcia (1966), tarafından

tanımlanan dört ayrı kimlik statüsünden (başarılı, askıya alınmış, ipotekli ve dağınık) hangisinde bulunduğunu belirlemeye yönelik, 64 maddeden oluşan bir kağıt-kalem ölçeğidir.

Ölçekte ideolojik alanda meslek, din, politika ve gelecekle ilgili yaşam planları olmak üzere dört konu; kişilerarası alanda arkadaşlık, flört, aile ilişkileri ve boş zaman uğraşları olmak üzere dört konu yer almaktadır. Her maddede de ergenlerin o konu ile ilgili yaşadıkları bunalım ve gerçekleştirdikleri bağlanmalar incelenmektedir. Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalasında deneklerin tepkileri, ağırlığı 6 puan olan “kesinlikle katılıyorum”dan, ağırlığı 1 puan olan “kesinlikle katılmıyorum”a doğru sıralanan 6 maddeli likert tipi bir ölçektir. Her kimlik statüsü için 16 soru sorulduğu ve her sorunun en düşük 1 ve en yüksek 6 puanla değerlendirildiği göz önüne alındığında, herhangi bir kimlik statüsünde (alt ölçekte) elde edilecek en düşük puan 16, en yüksek puan ise 96 olarak belirmektedir. Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalasının alt-ölçeğini oluşturan kimlik statülerinden her biri, sekiz alanda sorulan ikişer sorudan oluşmak üzere 16 soru ile araştırılmaktadır. Bu durumda, ideoloji alt-ölçeğinde dört kimlik statüsünün her biri için en düşük 8, en yüksek 48 puan alınmaktadır. Aynı şekilde kişilerarası alt-ölçeğinde de dört ayrı kimlik statüsünün her biri için en düşük 8, en yüksek 48 puan alınmaktadır. Her bir kimlik statüsü için ise (ideoloji ve kişilerarası alt-ölçekleri bir arada olmak üzere) en düşük 16, en yüksek 96 puan alınmaktadır.

Başarılı kimlik statüsü, bireyin bir araştırma periyodu sonrasında kimliğini bulmasını ifade etmektedir. Başarılı kimlik statüsü maddelerin numaraları 8, 13, 15, 18, 20, 22, 33, 35, 40, 42, 45, 46, 49, 51, 55, 60'tır. Moratoryum kimlik statüsü, bireyin hali hazırda araştırma içinde bulunduğu ancak henüz karar verme aşamasına geçememesini yansıtır. Moratoryum kimlik statüsü maddelerinin numaraları 5, 9, 11, 12, 14, 26, 31, 32, 34, 36, 43, 47, 48, 54, 57, 61'dir. İpotekli kimlik statüsü, bireyin araştırma yapmadan ebeveynlerinin belirlediği kimliği benimsemesi anlamına gelir. İpotekli kimlik statüsü maddelerinin numaraları 3, 17, 21, 24, 27, 28, 37, 38, 39, 41, 44, 50, 58, 62, 63, 64'tür. Kargaşalı kimlik statüsü, bireyin çok az rol denemelerine girdiği ya da girmediği ve kimlik bağlılığı yaşamamasını yansıtır. Kargaşalı kimlik statüsü maddelerinin puanları 1, 2, 4, 6, 7, 10, 16, 19, 23, 25, 29, 30, 52, 53, 56, 59'dur.

Katılımcıların dört kimlik statüsünden hangisinde olduğunu saptanması Adams, Shea ve Firtch (1979) tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde yapılmaktadır. Bu kuralların uygulanabilmesi için, her kimlik statüsünün ortalama puan, standart kayma ve kesme noktası (cut off point) değerinin hesaplanması gerekmektedir. Kimlik statülerinin ortalama puanları her kimlik statüsü için, tüm deneklerin o statüyle ilgili puanlarının toplanarak denek sayısına bölünmesi ile hesaplanır. Kesme noktası değerinin saptanabilmesi için, statü ortalamalarına ek olarak, her statü için standart kaymanın hesaplanması gerekmektedir. Statünün kesme noktası, ortalama puan ile standart kayma değerinin toplanması ile belirlenir. Diğer bir deyişle, ortalamanın bir standart kayma üstü, statünün kesme noktasını oluşturmaktadır. Deneğin kimlik statüsünün belirlenmesi, dört statüden elde ettiği puanların

kesme noktası değerleri ışığında değerlendirilmesiyle gerçekleştirilir. Bu değerlendirme, aşağıda belirtilen kurallar çerçevesinde yapılır.

1-Bir deneğin dört ayrı kimlik statüsünden elde ettiği puanlardan biri ile ilgili statüye ait ortalamanın en az bir standart kayma yukarısında, diğer üç statü puanı kendilerine ait kesme noktalarının altında ise, deneğin kimlik statüsü, ortalamadan en az bir standart kayma yukarıda bulunan kimlik statüsü olarak kabul edilir. Diğer bir deyişle dört kimlik statüsü puanından biri kendine ait kesme noktasını geçer, diğerleri ise kendilerine ait kesme noktalarının altında kalırsa, karar, kesme noktasını geçen kimlik statüsü doğrultusunda verilir.

2-Bir deneğin dört ayrı kimlik statüsünün her birinden elde ettiği puanlar, ilgili kimlik statülerine ait kesme noktalarının altında ise, deneğin moratoryum kimlik statüsünde olduğu kabul edilir.

3-Bir deneğin dört kimlik statüsü puanından birden fazlası kesme noktasının üstünde ise, deneğin “geçiş” kategorisinde olduğuna karar verilir (Eryüksel, 1987).

Benlik Kimliği Objektif lm Skalasının Türkçeye uyarlaması Eryüksel (1987) tarafından yapılmıştır. Testin güvenirliği, Cronbach-Alfa, tes -

ilerarası alt skalası için; .68, dört ayrı kimlik statüsü için ; .73 olarak bulunmuştur.

T i, 5 klinik psikolog tarafından, maddeleri ile ilgili kimlik statüsüne göre değerlendirmeleri istenmiş ve %92 ile , %68 arasında doğru saptama yapmışlardır.

2.3. İşlem

Araştırma vakıf ve devlet üniversitelerinde öğrenimlerine devam etmekte olan öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışma da ölçme araçları internet üzerinden öğrenci gruplarına gönderilmiş ve öğrenciler gönüllü olarak uygulamaya katılmışlardır. Ölçme araçları doldurulmadan önce katılımcılara öncelikle araştırmacı tarafından hazırlanacak olan araştırmanın amacı, hangi form ve ölçeklerin kullanıldığı, uygulama şekli, süresi, araştırmanın yararı, gizlilik sınırları, başladıktan sonra vazgeçme hakları vb. bilgileri içeren onam formu hazırlanmış ve arkasından sırası ile Kişisel bilgi formu, İlişki Ölçekleri Anketi ve Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası verilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 16.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde Non-Parametrik testlerden Ki-Kare analizi kullanılmıştır. Ayrıca değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere korelasyon analizi yapılmıştır.

BÖLÜM 3

BULGULAR

Elde edilen verilerin, araştırmanın amacı doğrultusunda uygulanan istatistiksel sonuçlarına bu bölümde değinilecektir.

3.1. Üniversite Öğrencilerine Uygulanan İlişki Ölçeği Anketine İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerine uygulanan İlişki Ölçekleri Anketine ait puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 3.1.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1.1. Örneklem Grubunun İlişki Ölçeklerine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	Ort.	S.s
Güvenli bağlanma stili	195	4,139	0,967
Korkulu bağlanma stili	195	4,097	1,084
Saplantılı bağlanma stili	195	3,776	0,890
Kayıtsız bağlanma stili	195	4,813	0,920

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin İlişki Ölçekleri Anketi sonuçlarına göre bağlanma stillerine en yüksekten en düşük puan ortalamalarına göre baktığımızda $4,813 \pm 0,920$ puan ortalaması ile kayıtsız bağlanma stilinin ilk sırada olduğu, kayıtsız bağlanmayı $4,139 \pm 0,967$ puan ortalaması ile güvenli bağlanmanın izlediği, güvenli bağlanma stilini $4,097 \pm 1,084$ puan ortalaması ile saplantılı bağlanma stilinin takip ettiği, en düşük ortalamanın $3,776 \pm 0,890$ ile saplantılı bağlanma stilinde olduğu görülmüştür.

3.2. Üniversite Öğrencilerinin Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalasına İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerine uygulanan Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalasına ait puan ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 3.2.1’de verilmiştir.

Tablo 3.2.1. Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalasına İlişkin Puan Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Kimlik statüsü	N	Ort.	S.s
Başarılı kimlik statüsü	195	66,877	12,716
Moratoryum kimlik statüsü	195	47,723	13,161
İpotekli kimlik statüsü	195	34,379	14,718
Kargaşalı kimlik statüsü	195	44,031	12,000

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerin Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalasının puan ortalamalarını en yüksek en düşüğe göre sıraladığımızda en yüksek puan ortalamasının $66,877 \pm 12,716$ ile başarılı kimlik statüsünde olduğu, başarılı kimlik statüsünü $47,723 \pm 13,161$ puan ortalaması ile moratoryum kimlik statüsünün takip ettiği, Moratoryum kimlik statüsünü ise $44,031 \pm 12,000$ puan ortalaması ile kargaşalı kimlik statüsünün takip ettiği, en düşük ortalamanın ise $34,379 \pm 14,718$ ile ipotekli kimlik statüsünde olduğu görülmüştür.

3.3. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Araştırmanın birinci amacı doğrultusunda, bağlanma stilleri ve kimlik statüleri arasındaki ilişkiyi incelemek için önce Pearson Korelasyon analizi

yapılmıştır.

Tablo 3.3.1 Bağlanma Stilleri ile Kimlik Statüleri Arasındaki Korelasyonlar(r,p,N)

		Güvenli bağlanma stili	Korkulu bağlanma stili	Saplantılı bağlanma stili	Kayıtsız bağlanma stili
Başarılı kimlik statüsü	r	0,186	-0,197	0,005	-0,153
	p	0,009**	0,006**	0,950	0,033*
	N	195	195	195	195
Moratoryum kimlik statüsü	r	-0,098	0,323	-0,054	0,194
	p	0,173	0,000**	0,454	0,007**
	N	195	195	195	195
İpotekli kimlik statüsü	r	-0,097	0,103	0,081	0,083
	p	0,177	0,154	0,259	0,250
	N	195	195	195	195
Kargaşalı kimlik statüsü	r	-0,109	0,333	-0,095	0,215
	p	0,130	0,000**	0,187	0,003**
	N	195	195	195	195

*p<0,05

**p<0,01

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin güvenli bağlanma stili ile başarılı kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında %3 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. (r=0,186; p=0,009<0,05). Buna göre güvenli bağlanma stili puanı arttıkça başarılı kimlik statüsü puanı da artmaktadır.

Korkulu bağlanma stili ile başarılı kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Saplantılı bağlanma stili ile başarılı kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Kayıtsız bağlanma stili ile başarılı kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Güvenli bağlanma stili ile moratoryum kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında %4 negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=-0,197$; $p=0,006<0,05$). Buna göre güvenli bağlanma stili puanı arttıkça moratoryum kimlik statüsü puanı azalmaktadır.

Korkulu bağlanma stili ile moratoryum kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında %10 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,323$; $p=0,000<0,05$). Buna göre korkulu bağlanma stili puanı arttıkça moratoryum kimlik statüsü puanı da artmaktadır.

Saplantılı bağlanma stili ile moratoryum kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Kayıtsız bağlanma stili ile moratoryum kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında %11 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,333$; $p=0,000<0,05$). Buna göre kayıtsız bağlanma stili puanı arttıkça moratoryum kimlik statüsü puanı da artmaktadır.

Güvenli bağlanma stili ile İpotekli kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Korkulu bağlanma stili ile İpotekli kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Saplantılı bağlanma stili ile İpotekli kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Kayıtsız bağlanma stili ile İpotekli kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Güvenli bağlanma stili ile kargaşalı kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında %2 negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=-0,153$; $p=0,033<0,05$). Buna göre güvenli bağlanma stili puanı arttıkça kargaşalı kimlik statüsü puanı azalmaktadır.

Korkulu bağlanma stili ile kargaşalı kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında %4 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,194$; $p=0,007<0,05$). Buna göre korkulu bağlanma stili puanı arttıkça kargaşalı kimlik statüsü puanı da artmaktadır.

Saplantılı bağlanma stili ile kargaşalı kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Kayıtsız bağlanma stili ile kargaşalı kimlik statüsü arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda, puanlar arasında %5 pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. ($r=0,215$; $p=0,003<0,05$). Buna göre kayıtsız bağlanma stili puanı arttıkça kargaşalı kimlik statüsü puanı da artmaktadır.

3.4. Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalasının Kategorik Dağılımı

Üniversite öğrencilerinin kimlik statülerinin kategorik dağılımları Tablo 3.4.1’de verilmiştir.

Tablo 3.4.1 Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalasının Kategorilerine İlişkin Yüzdeler Dağılımı

Kimlik Statüsü	n	%
Başarılı	23	11,8
Moratoryum	124	63,6
İpotekli	16	8,2
Kargaşalı	7	3,6
Geçiş	25	12,8

Araştırmaya katılan öğrencilerin 23’ü (% 11,8) Başarılı kimlik statüsünde, 124’ü (% 63,6) Moratoryum kimlik statüsünde, 16’sı (% 8,2) İpotekli kimlik statüsünde, 7’si (% 3,6) Kargaşalı kimlik statüsünde, 25’i (% 12,8) ise Geçiş dönemindedir.

Kimlik statülerine ait kesme noktaları her bir statünün standart sapma ve aritmetik ortalamalarının toplanması ile elde edilmiştir. Buna göre, başarılı kimlik statüsünün kesme noktası 4,98; Moratoryum kimlik statüsünün kesme noktası 3,81; İpotekli kimlik statüsünün kesme noktası 3,07; Kargaşalı kimlik statüsünün ise kesme noktası 3,5 olarak bulunmuştur.

3.5. İlişki Ölçekleri Anketi’nin Kategorik Dağılımı

Üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin kategorik dağılımları Tablo 3.5.1’de verilmiştir.

Tablo 3.5.1 İlişki Ölçekleri Anketi Kategorilerine İlişkin Yüzdeler Dağılımı

Bağlanma Stili	n	%
Güvenli	45	23,1
Korkulu	34	17,4
Saplantılı	24	12,3
Kaçınan	92	47,2

Araştırmaya katılan öğrencilerin 45'i (23,1) Güvenli bağlanma stilinde, 34'ü (17,4) Korkulu bağlanma stilinde, 24'ü (12,3) saplantılı bağlanma stilinde, 92'si (47,2) Kaçınan bağlanma stilinde oldukları görülmüştür.

3.6. İlişki Ölçekleri Anketi Alt Ölçekleri ile Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası Kategorileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile kimlik statülerinin kategorilerine ilişkin Ki-kare analizi sonuçları tablo 3.6.1'de verilmiştir.

Tablo 3.6.1 Bağlanma Stilleri Alt Ölçekleri ile Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası Kategorilerine İlişkin Ki-kare Analiz Sonuçları

	Başarılı		Morator yum		İpotekli		Kargaşalı		Geçiş		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Bağlanma Stili	Güvenli Bağlanma	9	39,1	31	25,0	4	26,7	0	0,0	1	4,0
	Korkulu Bağlanma	5	21,7	21	16,9	1	6,7	1	12,5	6	24,0
	Saplantılı Bağlanma	3	13,0	15	12,1	3	20,0	0	0,0	3	12,0
	Kaçınan Bağlanma	6	26,1	57	46,0	7	46,7	7	87,5	15	60,0
			%		%		%		%		%
			%		%		%		%		%

Başarılı kimlik statüsünde olanların 9'u (%39,1) güvenli bağlanma, 5'i (%21,7) korkulu bağlanma, 3'ü (%13,0) saplantılı bağlanma, 6'sı (%26,1) kaçınan bağlanma stilindedirler.

Moratoryum kimlik statüsünde olanların 31'i (%25,0) güvenli bağlanma, 21'i (%16,9) korkulu bağlanma, 15'i (%12,1) Saplantılı bağlanma, 57'si (%46,0) kaçınan bağlanma stilidirler.

İpotekli kimlik statüsünde olanların 4'ü (%26,7) güvenli bağlanma, 1'i (%6,7) korkulu bağlanma, 3'ü (%20,0) saplantılı bağlanma, 7'si (%46,7) kaçınan bağlanma stilindedirler.

Kargaşalı kimlik statüsünde olanların 0'ı (%0,0) güvenli bağlanma, 1'i (%12,5) korkulu bağlanma, 0'ı (%0,0) saplantılı bağlanma, 7'si (%87,5) kaçınan bağlanma stilindedirler.

Geçiş döneminde olanların 1'i (%4,0) güvenli bağlanma, 6'sı (%24,0) korkulu bağlanma, 3'ü (%12,0) saplantılı bağlanma, 15'i (%60,0) kaçınan bağlanma stilindedirler.

5 değerinin altında değer alan beklenen hücre oranı = %55 > %20 olduğundan ki-kare analizi yapılamamıştır. İpotekli, kargaşalı, geçiş kimlik statüleri analize dahil edilmediğinde, sadece başarılı ve moratoryum grupları analize dahil edildiğinde dahi; 5 değerinin altında değer alan beklenen hücre oranı = %25 > %20 olduğundan ki-kare analizi yapılamamıştır.

3.7.Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin cinsiyet değişkeni ile kimlik statüleri arasındaki ilişkiyi incelemek için Ki-Kare testi yapılmıştır. Kimlik statüsü ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($X^2=3,236$; $p=0,519>0,05$).

3.8.Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statülerinin ile Yaş Değişkeni Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile yaşları arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yapılan Ki-kare analizi sonuçları tablo 3.8.1’de verilmiştir.

Tablo 3.8.1. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Yaşları Arasındaki İlişkiye İlişkin Ki-Kare Analiz Sonuçları

	Başarılı		Moratoryum		İpotekli		Kargaşalı		Geçiş		<i>p</i>	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Yaş	18 ve 21 yaş	10	43,5	64	51,6	2	13,3	2	25,0	10	40,0	$\chi^2=9,829$ $p=0,043^*$
	22 ve üstü yaş	13	56,5	60	48,4	13	86,7	6	75,0	15	60,0	

* $p<0,05$

Kimlik statüsü ile yaş arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. ($X^2=9,829$; $p=0,043<0,05$). (5 değerinin altında değer alan beklenen hücre oranı = %20). Başarılı kimlik statüsünde olanların 10'u (%43,5) 18 ve 21 yaş, 13'ü (%56,5) 22 ve üstü yaş grubundadır. Moratoryum kimlik statüsüne sahip olanların 64'ü (%51,6) 18 ve 21 yaş, 60'ı (%48,4) 22 ve üstü yaş grubundadır. İpotekli kimlik statüsünde olanların 2'si (%13,3) 18 ve 21 yaş, 13'ü (%86,7) 22 ve üstü yaş grubundadır. Kargaşalı kimlik statüsünde olanların 2'si (%25,0) 18 ve 21 yaş,

6'sı (%75,0) 22 ve üstü yaş grubundadır. Geçiş döneminde olanların 10'u (%40,0) 18 ve 21 yaş, 15'i (%60,0) 22 ve üstü yaş grubundadır.

3.9. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Sınıf Değişkeni Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversitede öğrencilerinin devam ettikleri sınıfları ile kimlik statüleri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan Ki-Kare analizine göre kimlik statüsü ile sınıf arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($X^2=6,891$; $p=0,142>0,05$).

3.10. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Vakıf/Devlet Üniversitesinde Eğitim Görmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri fakülte ile kimlik statüleri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan Ki-Kare sonuçlarına göre kimlik statüsü ile üniversite arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($X^2=1,188$; $p=0,880>0,05$).

3.11. Üniversitede Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Anne-Baba İlişkileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile anne-baba ilişkileri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan Ki-Kare sonuçlarına göre kimlik statüleri ile anne baba ilişkileri (birlikte yaşama-ayrı yaşama) arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($X^2=1,331$; $p=0,856>0,05$).

3.12. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Sosyoekonomik Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin sosyoekonomik durumları ile kimlik statüleri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan Ki-Kare sonuçları Tablo 3.12.1’de verilmiştir.

Tablo 3.12.1 Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Sosyoekonomik Durumlarına İlişkin Ki-Kare Sonuçları

	Başarılı		Moratoryum		İpotekli		Kargaşalı		Geçiş		<i>p</i>	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
SED	çok yüksek, ortanın üstü	8	34,8	3	26,6	6	40	1	12,5	4	56	$\chi^2=10,224$ $p=0,037^*$
	orta düzey ve altı	15	65,2	1	73,4	9	60	7	87,5	1	44	

* $p<0,05$

Kimlik statüsü ile Sosyo-ekonomik düzey arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($X^2=10,224$; $p=0,037<0,05$). (5 değerinin altında değer alan beklenen hücre oranı = %20). Başarılı kimlik statüsünde olanların 8'i (%34,8) çok yüksek, ortanın üstü, 15'i (%65,2) orta düzey ve altı sosyo-ekonomik düzeydedir. Moratoryum kimlik statüsünde olanların 33'ü (%26,6) çok yüksek, ortanın üstü, 91'i (%73,4) orta düzey ve altı sosyo-ekonomik düzeydedir. İpotekli kimlik statüsünde olanların 6'sı (%40,0) çok yüksek, ortanın üstü, 9'u (%60,0) orta düzey ve altı sosyo-ekonomik düzeydedir. Kargaşalı kimlik statüsünde olanların 1'i (%12,5) çok yüksek, ortanın üstü, 7'si (%87,5) orta düzey ve altı sosyo-ekonomik düzeydedir. Geçiş döneminde olanların 14'ü

(%56,0) çok yüksek, ortanın üstü, 11'i (%44,0) orta düzey ve altı sosyo-ekonomik düzeydedir.

3.13. Üniversite Öğrencilerinin Annelerinin Eğitim Düzeyleri ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin kimlik statülerinin annelerinin eğitim düzeylerine göre dağılımına ilişkin yapılan Ki-Kare sonuçlarına göre kimlik statüsü ile anne eğitim durumu arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($X^2=6,193$; $p=0,185>0,05$).

3.14. Üniversite Öğrencilerinin Babalarının Eğitim Düzeyleri ile Kimlik Statüleri arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin kimlik statülerinin babalarının eğitim düzeylerine göre dağılımına ilişkin yapılan Ki-Kare sonuçlarına göre kimlik statüsü ile baba eğitim durumu arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($X^2=5,278$; $p=0,260>0,05$).

3.15. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Kardeş Sayısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin kimlik statüsü ile kardeş sayıları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Ki-Kare sonucuna göre kimlik statüsü ile kardeş sayısı arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($X^2=0,678$; $p=0,954>0,05$).

3.16. Üniversite Öğrencilerinin Doğum Sıraları ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin kimlik statüsü ile doğum sıraları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Ki-Kare sonucu tablo 3.16.1’de verilmiştir.

Tablo3.16.1. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Doğum Sıralarına İlişkin Ki-Kare Sonuçları

	Başarılı		Moratoryum		İpotekli		Kargaşalı		Geçiş		<i>p</i>	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Doğum	1	%	6			%				%	$\chi^2=10,194$ $p=0,037^*$	
sırası	1.çocuk	3	56,5	5	%52,4	6	40	3	% 37,5	5		20
	2.çocuk	1	%	5			%			2		%
	ve üstü	0	43,5	9	% 47,6	9	60	5	% 62,5	0		80

* $p<0,05$

Kimlik statüsü ile doğum sırası arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($X^2=10,194$; $p=0,037<0,05$). (5 değerinin altında değer alan beklenen hücre oranı = %20). Başarılı kimlik statüsünde olanların 13’ü (%56,5) 1.çocuk, 10’u (%43,5) 2.çocuk ve üstüdür. Moratoryum kimlik statüsünde olanların 65’i (%52,4) 1.çocuk, 59’u (%47,6) 2.çocuk ve üstüdür. İpotekli kimlik statüsünde olanların 6’sı (%40,0) 1.çocuk, 9’u (%60,0) 2.çocuk ve üstü üstüdür. Kargaşalı kimlik statüsünde olanların 3’ü (%37,5) 1.çocuk, 5’i (%62,5) 2.çocuk ve üstü üstüdür. Geçiş döneminde olanların 5’i (%20,0) 1.çocuk, 20’si (%80,0) 2.çocuk ve üstü üstüdür.

3.17. Üniversite Öğrencilerinin Herhangi Bir İşte Çalışıp Çalışmama Durumları ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversitede eğitim gören öğrencilerin kimlik statüleri ile herhangi bir işte çalışıp çalışmama durumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yapılan Ki-Kare analizinde göre kimlik statüsü ile çalışma arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($X^2=3,712$; $p=0,446>0,05$).

3.18.Üniversite Öğrencilerinin Kimlik statüleri ile Nerede Yaşadıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile nerede yaşadıkları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Ki-Kare sonucuna göre kimlik statüsü ile yaşanan yer arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($X^2=0,542$; $p=0,969>0,05$).

3.19.Üniversite Öğrencilerinin Kimlik statüleri ile 12 Yaşa Kadar Çocukluklarını Nerede Geçirdikleri (Büyük Şehir, Küçük Şehir, Köy/Kasaba) Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile 12 yaşa kadar çocukluklarını nerede geçirdikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Ki-Kare sonucuna göre kimlik statüsü ile 12 yaşa kadar çocukluklarını geçirdikleri yer arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır($X^2=3,307$; $p=0,508>0,05$).

3.20.Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Anne Babalarının Halen Nerede Yaşadıkları (Büyük Şehir, Küçük Şehir, Köy/Kasaba) arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile anne babalarının halen nerede yaşadıkları arasında ilişkiyi incelemek üzere yapılan Ki-Kare sonucuna göre kimlik statüsü ile anne ve baba ikamet yeri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($X^2=4,121$; $p=0,390>0,05$).

4. BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu araştırmanın birincil amacı üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile kimlik statüleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bunun yanı sıra kimlik statülerinin cinsiyet, sınıf, eğitim görülen fakülte, anne-babanın eğitim düzeyi, meslekleri, medeni durumları, gelir düzeyi, aile ile birlikte yaşayıp yaşamama, köy ya da kent kökeni gibi çeşitli değişkenlerle ilişkileri araştırılmıştır.

Bu bölümde elde edilen amaca yönelik bulgular, ilgili literatür doğrultusunda tartışılacaktır.

4.1. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre bazı bağlanma stilleri puanları ile bazı kimlik statüsü puanları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Buna göre güvenli bağlanma stili ile başarılı kimlik statüsü puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki varken, güvenli bağlanma stili ile moratoryum kimlik statüsü ve kargaşalı kimlik statüsü puanları arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir deyişle güvenli bağlanma stili puanları artarken başarılı kimlik statüsü puanları da artmakta olup, güvenli bağlanma stili puanları artarken moratoryum kimlik statüsü ve kargaşalı kimlik statüsü

puanlarının azalmaktadır. Korkulu bağlanma stili puanları ile moratoryum kimlik statüsü ve kargaşalı kimlik statüsü puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre korkulu bağlanma stili puanları artarken moratoryum ve kargaşalı kimlik statüsü puanları da artış göstermektedir. Kayıtsız bağlanma stili ile moratoryum kimlik statüsü ve kargaşalı kimlik statüsü puanları arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kayıtsız bağlanma puanları arttıkça moratoryum kimlik statüsü ve kargaşalı kimlik statüsü puanları da artmaktadır. Saplantılı bağlanma stili puanları ile kimlik statüsü puanları arasında istatistiksel açıdan hiç bir anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Sümer ve Cozzarelli (1994) yaptıkları çalışmada kayıtsız bağlanma stiline sahip kişilerin ipotekli kimlik statüsü boyutunda, korkulu ve saplantılı bağlanma stiline sahip kişilerin ipotekli kimlik statüsü ortalamalarından yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Benson, Harris ve Rogers (1991) yaptıkları çalışmada anneye bağlanmanın başarılı kimliğin yordayıcısı olduğunu ve kararsız kimlik ve kargaşalı kimlik puanlarının düşük olması ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Babaya bağlanmanın ise bağımlı kimliğin yordayıcısı olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırma sonunda anne çocuk bağlanmasının, olumlu olmasının kimlik oluşturulurken, güvenli araştırma ve yakın ilişkiler için kişiler arası bağlanmalara temel olduğu belirtilmiştir.

Reich ve Siegel (2002) yaptıkları çalışmada güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin diğer bağlanma stiline sahip kişilere göre ego kimlik gelişimi açısından daha ileride olduklarını belirtmişlerdir.

Zimmermann ve Stoll'un (2002) yaptıkları çalışmanın sonucunda güvenli bağlanmayla başarılı kimlik statüsü arasında ve kayıtsız bağlanma stili ile dağınık kimlik statüsü arasında ilişki bulunmuştur.

Görüldüğü gibi daha önce yapılan çalışmalarda da (Benson, Harris & Rogers, 1991; Sümer ve Cozzarelli, 1994; Reich & Siegel, 2002; Zimmermann & Stoll, 2002) bağlanma stilleri ile kimlik statüleri puanları arasında ilişki olduğu yönünde sonuçlar bulmuşlardır.

Kuramsal bilgiler açısından değerlendirildiğinde Erikson'un (1968) kimlik kuramı, hem de Bowlby'nin (1973) bağlanma kuramına baktığımızda iki kuramcıda gelişimsel açıdan yaşamın ilk dönemlerini önemli görmüşlerdir.

Güvenli bağlanan bireylerin, olumlu benlik ve olumlu başkaları modellerinin birleşimi söz konusudur. Güvenli bağlanan kişiler kendilerini sevilmeye değer, başkalarını ise güvenilir, ulaşılabilir, destekleyici ve iyi niyetli olarak algılama eğilimi gösterirler. Başkaları ile kolay bir şekilde yakın ilişki kurdukları ve kurdukları ilişkiyi devam ettikleri düşünüldüğünde, kimlik oluşturmada daha aktif araştırmalar yaptıkları ve yaptıkları araştırmalar/denemeler sonucunda meslekleri, dini inançları, arkadaşlık, flört ilişkilerinde ne istediklerini bildikleri düşünülmektedir.

Korkulu bağlanma stilinde olumsuz benlik ve olumsuz başkaları modeli bulunmaktadır. Bu kişiler kendilerine ilişkin sevmeye layık olmadığı, başkalarının ise güvenilmez ve reddedici olduğu ile ilgili inançlara sahiptirler. Başkaları ile yakınlık kurmaktan korkar, yakın ilişkiler kurmaktan kaçınırlar. Bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda korkulu bağlanan kişiler kimlik arayışından kaçındıkları ve bağlanma gerçekleştiremedikleri düşünülmektedir.

Kayıtsız bağlanma stilinde olumlu benlik ve olumsuz başkaları modelinin birleşimi bulunmaktadır. Bu kişiler reddedilme sonucu hayal kırıklığına uğramamak için, başkaları ile yakın ilişki kurmaktan kaçınırlar. Yakın ilişkilerden uzak durarak kendi özerkliklerini korumaya ve sürdürmeye çalışırlar. Kişilerarası ilişkileri bu bireylere önemsiz görünür. Moratoryum kimlik statüsü ile kayıtsız bağlanma arasında pozitif yönde ilişki bulunması, bu kişilerin yakın ilişki kurmaktan kaçınmaları nedeni ile sürekli bir arayış içerisinde oldukları ve çevrelerine güvenmedikleri içinde kesin bağlanmalar yapamadıklarını düşündürmektedir. Yine kayıtsız bağlanma stili ile kargaşalı kimlik statüsü puanlarının pozitif yönde ilişkili olması, bu kişilerin gelişigüzel araştırmalar yapmalarını ve bağlanmada bulunmamalarını açıkladığı düşünülmektedir.

4.2. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri Grupları ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Yapılan araştırmada kimlik statüleri grupları ile bağlanma stilleri grupları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda kimlik statüleri grupları eşit dağılmadığından bazı kimlik statülerinde analiz için yeterli sayıya ulaşılamadığından gerekli analiz yapılamamıştır. Bu nedenle ileride planlanacak olan çalışmalarda daha fazla katılımcıya ulaşılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır.

4.3. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetleri ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Yapılan çalışmada Üniversiteye devam eden öğrencilerin kimlik statüleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Kroger (1989) tarafından yapılan boylamsal bir çalışmada, kimlik statülerinin cinsiyet açısından farklılaşmadığı bulunmuştur. Süslü (2002), çalışan ve öğrenci ergen gruplarında kimlik duygusu kazanımı yönünden yaşa ve cinsiyete bağlı bir farkın olmadığını tespit etmiştir. Archer(1989), Köker (1997), Lewis'in (2003), Gündoğdu ve Zeren (2004), Balkaya (2005) ve Birgi'nin (2010) çalışmalarında da cinsiyet açısından kimlik gelişiminde herhangi bir farklılık saptanmamıştır. Varan (1990), cinsiyetin kimlik statüleri üzerinde anlamlı bir etkinin olmadığını belirtmiştir. Ancak kimlik konusunda çalışmalar yapan diğer araştırmacılar Eryüksel(1987), Solmaz (2002) ve Morsümbül (2005), Akman (2007), Arslan(2008) kimlik statülerinin cinsiyete göre farklılaştığını

belirtmişlerdir. Kimlik statülerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştıran çalışmalara genel olarak baktığımızda bazı çalışmalarda farka rastlanırken bazılarında ise herhangi bir farklılık saptanmamıştır.

Kimlik Statülerinin cinsiyet değişkeni açısından farklılaşmadığı bir çok araştırmanın sonuçları ile tutarlıdır (Kroger, 1989; Archer, 1989; Varan, 1990; Köker, 1997; Süslü, 2002; Lewis, 2003; Gündoğdu ve Zeren, 2004; Balkaya, 2005; Birgi, 2010).

Ergenlikte bireyin kimliğinin ne olduğuna karar vermesi, ergenin hem kendisi hem de sosyal ortamdan aldığı bilgiler ile gerçekleşir. Kimliğin oluşmasında birçok etken rol oynamaktadır. Bunlardan birisi cinsiyet rolleridir. Kızlardan beklenen temel görevler; duygusal olmaları, işbirliği yapmaları, bakım ve ilgi göstermeleri, ilişkilere önem vermeleridir. Erkeklerin ise bağımsız davranmaları beklenmesi, aileyi temsil etmeleri, rekabetçi olmaları vurgulanmaktadır (Temel ve Aksoy, 2001; Hamarta, 2004). Costos (1986), yaptığı araştırmada kızlarda bağlılık, güvenilir, nazik ve yardımsever olma gibi özelliklerin, erkeklerde ise bağımsız olma, rekabet ve kendine güven davranışlarının desteklendiğini ortaya koymuştur. Kimmel ve Weiner (1985)'e göre literatürde, kızların alternatifleri düşünmeksizin eş ve anne rolünde kimliklerini bulmaları yani bağımlı kimlik statüsünde olmaları, erkeklerin ise gelecekte konusunda düşünüp karar vermeleri, yani başarılı kimlik statüsünde olmaları konusundaki geleneksel beklenti doğrultusunda davrandıkları ileri sürülmektedir. Toplumumuzda son yıllarda erkeğin daha egemen olduğu düşüncesi, bayanların iş ve toplum hayatına daha aktif katılımıyla birlikte

eskiye oranla azaldığı düşünülse de hala erkeklerin daha bağımsız davranabilecekleri düşüncesi yaygın bir kanı olarak devam etmektedir. Erikson (1968), bireyin uygun bir kimlik kavramına sahip olmasının kendisine yakın bireyler tarafından kabul edilme duygusuyla ilgili olduğunu, ayrıca psikososyal moratoryum (kararı erteleme ya da karar üzerine düşünme) davranışlarının ergenin içinde bulunduğu toplumun hoşgörüsü ile ortaya çıktığını ifade etmektedir. Yukarıda açıklanan Erikson'un görüşü ve toplumumuzdaki erkeklere olan bakış açısı, erkeklerin kızlara göre sosyal rollerinin ne olacağı ve kimliğine karar verme konusunda daha rahat olmasına, kararlarını çabucak vermeme ve karar verecekleri konular üzerinde daha fazla değerlendirme yapmalarına neden olduğu düşünülebilir.

Sonuç olarak yapılan çalışmada kimlik statüleri ile cinsiyet arasında bir ilişki bulunamamıştır. Bu da kimlik oluşumunun zamanlamasının cinsiyetler açısından aynı olduğunu düşündürmektedir.

4.4. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Yaş Değişkeni Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Üniversiteye devam eden 18-21 yaşındaki öğrencilerin çoğunlukla moratoryum kimlik statüsünde oldukları, kimlik arayışını devam ettirdikleri, 22 yaş ve üstü öğrencilerin ise daha çok ipotekli ve kargaşalı kimlik statüsünde oldukları görülmüştür. Yaşın ilerlemesi ile birlikte öğrencileri mezun olma telaşı sarmakta, iş kaygısı yaşanmakta ve çevrenin beklentileri de okul bitimi

ile artmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin ipotekli ve kargaşalı kimlik statüsüne geriledikleri düşünülmektedir.

Varan (1990) lise öğrencileri ile yaptığı çalışmasının sonuçlarına göre kimlik statülerinin dağılımını sınıfa (yaşa) bağlı olarak farklılaştığını saptamıştır. Başarılı ve askıya alınmış (moratoryum) kimlik statülerinin oranları ilerleyen yaşla artarken, dağınık ve ipotekli kimlik statüsü oranları yaşın artışıyla birlikte azalmaktadır. Köker (1997) ergenler, genç yetişkinler ve yetişkinler üzerinde yaptığı çalışma sonuçlarına göre ergenlerin kimlik duygusu puanları genç yetişkinler ve yetişkinlerden anlamlı düzeyde farklılık göstermiştir. Ergen grubu diğer iki gruptan kimlik duygusu puanları yönünden anlamlı düzeyde düşük puanlar almışlardır. Gavas (1998) yaptığı çalışmada 14-16 ve 17-19 yaş düzeylerini karşılaştırmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre 14-16 yaş ergenlerde en fazla ipotekli, dağınık ve başarılı kimlik statülerinin olduğu , askıya alınmış kimlik statüsünün en az yaşandığını saptamıştır. 17-19 yaş ergenlerde ise en fazla başarılı ve askıya alınmış kimlik statülerinin yaşandığını belirlemiştir. Graf, Mullis ve Mullis'in (2008) yapmış oldukları kültürlerarası bir çalışmada yaşları daha küçük olan ergenlerin daha büyük yaştaki ergenlerden düşük düzeyde kimlik araştırması içerisinde oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Demir (2009) lise öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin yaşları arttıkça ipotekli kimlik statüsü boyutundan elde edilen puanların düştüğünü belirtmiştir. Lewis'in (2003) yaptığı çalışma sonucunda yaşın ilerlemesi ile kimlik statüleri arasında farklılıklar yaşandığını saptamıştır. Askıya alınmış ve ipotekli kimlik statülerinin yaşın ilerlemesi ile azaldığını,

başarılı kimlik statüsünde yaşla birlikte herhangi bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır.

Eryüksel (1987) yaptığı çalışmada kimlik statülerinin yaşla birlikte farklılaşmadığını belirlemiştir. Süslü (2002) 15-16 ve 17-18 yaş grubuyla yaptığı çalışma sonucunda kimlik duygusu puanları açısından gruplar arasında farklılık belirlememiştir. Uçar (1999) ve Akman (2007) yaptıkları çalışmada yaş ile kimlik statüleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç olarak bu çalışmanın sonucunda 18-21 yaşındaki öğrencilerin daha fazla kimlik arayışına girildiği ancak kesin bağlanmalar yapılmadıkları, 22 yaş ve üzerindeki öğrencilerde ise ipotekli ve kargaşalı kimlik statüleri ağırlıklı olarak görüldüğü anlaşılmıştır.

4.5. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Sınıf Değişkeni Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Üniversiteye devam eden öğrencilerin kimlik statüleri ile 1.- 2. Sınıf ve 3.-4. Sınıfta olmaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Adams ve Jones (1983), sınıflar arasında kimlik statüleri dağılımı açısından anlamlı bir farklılığın bulunmadığını belirtmişlerdir. Eryüksel (1987) yaptığı çalışmada kimlik statülerinin dağılımının üniversitede geçirilen süre ile anlamlı bir farklılığın olmadığını belirtmiştir.

Literatür incelendiğinde kimlik statüleri ile sınıf arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirten araştırmalara da rastlanmıştır (Varan, 1990; Uzman, 2002).

4.6. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Vakıf/Devlet Üniversitesinde Eğitim Görmeleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Üniversiteye devam eden öğrencilerin kimlik statüleri ile üniversite türü (vakıf/devlet) arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Yapılan araştırmalara bakıldığında, Köker (1997) okul türü bakımından kimlik duygusu puanlarında bir farklılığa rastlanmadığını belirtmiştir. Gavas (1998) ergenler ile yaptığı çalışmada okul türü açasından kimlik gelişiminde anlamlı bir farka rastlamamıştır.

Kimlik statülerinin üniversite türüne göre farklılaşmadığı sonucu yapılan araştırmalar ile benzerlik göstermektedir.

Üniversitede ortamı farklı rollerin edinildiği ve farklı deneyimlerin yaşandığı bir ortam olarak kimlik biçimlenmesinde önem kazanmaktadır. Devam edilen üniversite vakıf ya da devlet olsun, öğrencilere farklı arkadaşlıklar, farklı sosyal ortamlar, çeşitli dünya görüşleri gibi bir çok yenilik sağlamaktadır.

4.7. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Anne-Baba İlişkilerine Göre (Birlikte yaşama ya da ayrı yaşama) Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Üniversiteye devam eden öğrencilerin kimlik statüleri ile anne-baba ilişkileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Literatürde kimlik statüleri ile anne baba ilişkilerini karşılaştıran araştırmalara rastlanmamıştır.

4.9. Üniversite Öğrencilerinin Sosyoekonomik Durumları ile Kimlik Statüleri arasındaki İlişkinin Tartışılması

Kimlik statüleri ile sosyoekonomik durum arasındaki ilişki incelendiğinde kendilerini ortanın üstü sosyoekonomik düzeyde tanımlayan öğrencilerin daha çok geçiş döneminde oldukları bunu ipotekli kimlik statüsünün takip ettiği, kendilerini ortanın altı sosyoekonomik düzeyde tanımlayan öğrencilerin ise kargaşalı kimlik statüsünde oldukları görülmüştür. Ortanın altı sosyoekonomik düzeyde olan öğrencilerde başarılı ve moratoryum kimlik statüleri de ortanın üstü olanlara göre daha yoğun gözlenmektedir.

Birgi (2010), ekonomik durum kötüleştikçe kimlik duygusu puanlarının yükseldiğini belirtmiştir. Varan (1990), üst sosyo ekonomik düzeyde olan öğrencilerin daha çok başarılı kimlik statüsünde olduğunu bulmuştur.

Archer (1982), çalışmasında ailenin gelir düzeyi ile kimlik gelişimi arasında anlamlı bir farka rastlamamıştır. Uzman (2002), çalışmasında Archer ile benzer sonuçlar elde etmiştir. Kağan (1999) Kıbrıslı ve Türkiyeli üniversite öğrencilerinin kimlik gelişimlerinin ailenin aylık geliri açısından farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Uzman'a göre (2002) öğrencilerin gelişimlerini etkileyen etkenlerden biri ailenin sosyoekonomik düzeyidir. Genellikle üst ve orta sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarının alt sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarına göre sosyal ve eğitsel olanaklar yönünden daha iyi durumda oldukları söylenir. Aynı zamanda düşük sosyoekonomik düzeydeki aileleri gençlere karşı daha çok geleneksel ve sınırlayıcı yaklaşımlar içinde olduğu, orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki ailelerin ise gencin ihtiyaçlarını dikkate alan, gencin davranış ve isteklerine hoşgörülü, yardımcı bir tutum sergilediği ileri sürülür. Hem ailenin sağladığı olanaklar hem de ailenin destekleyici tutumunun gencin arayış içine girmesine ve sağlıklı kararlar vermesine neden olabilir.

Bu çalışmada kimlik statüsü ile sosyoekonomik durum arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Çalışmanın sonuçları Birgi'nin (2010) yapmış olduğu çalışma ile tutarlılık göstermektedir. Sosyoekonomik düzey yükseldikçe geçiş dönemi ve ipotekli kimlik daha sık gözlenirken, sosyoekonomik düzey düştükçe kargaşalı, başarılı ve moratoryum kimlik statüsünün gözlenme sıklığının arttığı görülmüştür. Buna göre üst sosyo

ekonomik düzeyde olan öğrencilerin aile mesleklerini devam ettirdikleri, alt sosyoekonomik düzeyden gelen öğrencilerinse kimlik konusunda kargaşa yaşadıkları gibi, daha fazla arayışa girerek kendilerini geliştirmek, kendi kimliklerini bulmak/edinmek istedikleri düşünülebilmektedir.

Öğrencilerin kimlik statüleri ile ailelerinin sosyoekonomik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.10. Üniversite Öğrencilerinin Anne ve Babalarının Eğitim Durumları ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Üniversite öğrencilerinin anne ve babalarının eğitim durumları ile kimlik statüleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı anlaşılmıştır.

Çakır (2001) lise son sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada kimlik statülerinin babanın eğitim durumu ile ilişkili olduğu anne eğitim düzeyi ile ise ilişkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Birgi (2010) kimlik duygusu ile anne baba eğitim düzeyini karşılaştırdığı çalışmasında annenin eğitim durumu ile kimlik duygusu arasında anlamlı bir ilişkiye rastlarken, babanın eğitim durumu ile kimlik duygusu arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Kimlik gelişimi ile anne baba eğitim durumu arasındaki sonuçlar çelişkilidir. Annenin eğitim durumunun kimlik gelişiminde farklılık yarattığına ilişkin bulgunun (Uzman,2002) yanında farklılık yaratmadığına (Kağan, 1999) ilişkin bulgu da vardır.

Eğitimli anne babalar çocuk yetiştirme konusunda daha bilinçli ve daha duyarlı olabilirler ve çocuklarını daha destekleyici tutum içerisine girebilirler. Ancak araştırmada bu doğrultuda bilgiler edinilmemiştir.

4.12. Üniversite Öğrencilerinin Kardeş Sayısı ve Doğum Sıraları ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Üniversiteye devam eden öğrencilerin kardeş sayısı ile kimlik statüleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı anlaşılmıştır.

Doğum sırasına ile kimlik statüleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, ilk çocuklarda başarılı ve moratoryum kimlik statülerinin daha sık gözlendiği, 2. ve üstü çocuklardaysa geçiş ve kargaşalı kimlik statüsünün daha sık görüldüğu anlaşılmıştır.

Grotevant ve Cooper (1985) doğum sırasının kimlik statüleri ile ilişkili olmadığını belirtmişlerdir.

4.13. Üniversite Öğrencilerinin Bir İşte Çalışma Durumları ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Üniversite öğrencilerinin çalışma durumları ile kimlik statüleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Özakmanlı (2000) çalışan ergenlerle çalışmayan öğrenci ergenleri kimlik statüleri açısından karşılaştırmıştır. Yaş ve aile gelirleri sabit

tutulduğunda, çalışan ergenlerin, hem ideolojik hem de kişilerarası alanlarda daha yüksek kimlik statüsünde oldukları, farkın özellikle ipotekli kimlik statüsünde olduğu bulunmuştur. Bu sonucun araştırma ile tutarlı olduğu görülmektedir. Yapılan çalışma ile Özakmanlı'nın yapmış olduğu çalışma tutarsızlık göstermektedir. Katılımcı gruplarındaki farklılık ya da ölçme araçlarındaki farklılıklar nedeni ile böyle bir sonuç çıkmış olabilir.

4.14. Üniversite Öğrencilerinin Nerede Yaşadıkları ile (Ailesi ile Evde, Yurtta, Akraba Yanında, Ayrı Evde Yalnız, Ayrı Evde Arkadaşı ile) Kimlik Statüleri Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Üniversite öğrencilerinin nerede yaşadıkları ile kimlik statüleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tao ve Dong (2000) üniversiteye devam gibi yaşam geçişlerinin birey ve çevresi arasındaki ilişkileri yeniden yapılandırmayı gerektirdiğini ileri sürmektedirler. Üniversite yıllarında kişi evden uzakta, kendisine yakın olan kişilerin destek ve yardımlarından bir ölçüde yoksun, yeni destek kaynakları arayışı içinde olduğu zor bir dönemdedir. Bu dönemde öğrencilerin kimlik statülerine bakıldığında öğrencinin ailesi ile evde, yurtta, akraba yanında, ayrı evde yalnız ya da ayrı evde arkadaşı ile yaşaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

4.15. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile 12 Yaşa Kadar Nerede Yaşadıkları (Büyük Şehir, Küçük Şehir, Köy/Kasaba) Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile 12 yaşa kadar nerede yaşadıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. İlişki bulunamamasına rağmen 12 yaşa kadar küçük şehirde yaşayan öğrencilerin başarılı ve moratoryum kimlik statüsündeki oranları büyük şehirde yaşayanlara göre düşüktür.

Balkaya'nın (2005) yaptığı çalışmaya göre kimlik duygusu kazanım düzeyi ile yaşamın çoğunun geçirildiği yerleşim birimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Büyük şehirde yaşayanların şehir, ilçe, kasaba ve köyde yaşayanlara göre kimlik duygusu kazanım düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Demir'in (2009) İstanbul ve Nusaybin örneklemleri ile yaptığı çalışmada kimlik statüleri açısından fark bulunmuştur.

Kültürel değer yönelimleri (bireycilik-toplulukçuluk) üzerine yapılan araştırmalar kişinin yaşadığı kültürün benlik gelişimi üzerindeki etkilerine odaklanmıştır. Markus & Kitayama (1991) ve Yamada & Singelis (1999) gibi araştırmacılar kültürün benlik kavramının oluşumunu yönlendirdiğini ve şekillendirdiğini vurgulamışlardır. Bu nedenle, belirli kültür ya da toplumlarda yetişen bireylerin genel anlamda o kültürdeki bireycilik ve toplulukçuluk değer yönelimlerine paralel olarak benlik kurgusu geliştirdikleri söylenebilir.

Kitayama, Markus, Matsumoto & Narasakkunkit (1997) batı kültürlerinden farklı olarak bir çok Asya kültüründe bireyler arasındaki bağlılığın çok önemli olduğunu ve benliğin bu sosyal ilişkilere göre şekillendiğini belirtmişlerdir.

Kağıtçıbaşı'na (2000) göre ayrışıklık kültürü kesin sınırlarla belirlenmiş, ayrışmış benlik ilişkileriyle karakterize olan kişilerarası ortamları içermektedir. Bağlılık kültürü ise sınırları belirsiz, bağlı, geçişken ve bu yüzden bir ölçüde çakışan benlik ilişkileriyle karakterize olan ortamları ve ilişki düzenlerini içermektedir.

4.16. Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Anne Babalarının Halen Nerede Oturdukları (Büyük Şehir, Küçük Şehir, Köy/Kasaba) Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Üniversite öğrencilerinin kimlik statüleri ile anne babalarının halen nerede oturdukları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Literatür incelendiğinde kimlik statüleri ile ailelerin nerede yaşadıklarına ilişkin çalışmalara rastlanmamıştır.

BÖLÜM 5

SONUÇ

Kimlik statüleri ile bağlanma stilleri grup değişkenler olarak ele alınmış ancak örneklem büyüklüğünün gruplar arası karşılaştırmaya yetecek düzeyde olmaması nedeni ile analiz yapılamamıştır. Kimlik statüleri ile yaş, sosyoekonomik düzey ve doğum sırası ile ilişkili olduğu anlaşılmıştır.

Her ne kadar bağımlı ve bağımsız değişkenler kategorik olsa da sürekli değişkenler gibi Pearson momentler çarpım değerlerine de bakılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre;

- Güvenli bağlanma ile başarılı kimlik statüsü arasında pozitif yönde ilişki olduğu, moratoryum kimlik statüsü ve kargaşalı kimlik statüleri ile negatif yönde ilişki olduğu,
- Korkulu bağlanma ile moratoryum kimlik statüsü ve kargaşalı kimlik statüsü arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu,
- Kayıtsız bağlanma ile moratoryum kimlik statüsü ve kargaşalı kimlik statüsü arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu anlaşılmıştır.

Ailelerin çocukları ile kurduğu ilişkiler onların gelişimlerini etkilemektedir. Anne baba ya da bakım veren tarafından ihtiyaçları karşılanan, koşulsuz bir kabul/sevgi içinde yetişen, özerk davranışları, girişimcilik duyguları ve başarılı olma düşünceleri desteklenen bireyler güvenli bağlanma

stili geliştirecekler ve ileriki dönemlerde çevrelerini araştırarak, kişisel ilişkileri, meslekleri, dinsel inançları, ideoloji hakkında deneme yanılma yöntemleri kullanarak kendileri için doğru seçimler yapabilecekler ve daha sağlam kimlik yapıları oluşturacaklardır.

Genç nüfusu yüksek olan ülkemizde sağlıklı nesilleri yetişebilmesi adına çocukların gelişiminde önemli bir yere sahip olan ailelere ve eğitimcilere bağlanma ile ilgili eğitimlerin verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Kimlik statüleri ve bağlanma stillerine ilişkin yapılacak araştırmalarda veriler kategorik olduğundan olabildiğince geniş bir çalışma grubuyla veri toplanması önemlidir.

Üniversite öğrencilerinin sadece çalışmanın yapıldığı dönemdeki bağlanma stilleri ve kimlik statüleri hakkında bilgi edinilebilmiştir. Daha evvelki ve daha sonraki dönemlerde bağlanma stilleri ve kimlik statüleri arasında nasıl bir ilişkinin olduğunu incelemek amacı ile farklı ölçme araçları kullanılarak boylamsal çalışmaların yapılmasının kimlik statüleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamamıza yardımcı olacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM 6

KAYNAKLAR

Abraham, K.G. (1986). Ego identity differences among Anglo-American and Mexican- American adolescents. *Journal of Adolescence*, 9, 151-166.

Adams, R. G. & Jones, R. M. (1983). Female adolescents' identity development: age comparisons and perceived child-rearing experience, *Developmental Psychology*, 19(2), 249-256.

Adams, R. G. (1985). Family correlates of female adolescents' ego-identity development. *Journal of Adolescence*, 8, 69-82.

Ainsworth, M., Blehar, M., Waters, E. & Wall, S. (1978). Patterns of attachment. *Hillsdale, N.J. Lawrence Erlbaum Associates*.

Ainsworth M.D., (1989). Attachment beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709-716.

Akman, Y. (2007). Identity status of Turkish University students in relation to their evaluation of family problems. *Social Behavior and Personality*, 35 (1), 79-88.

Allen, J. P. & Land, D. (1999). Attachment in Adolescence. J. Cassidy & P. Shaver(Ed.). *Handbook Of Attachment: Theory, Research And Clinical Applications*. New York: Guilford Press.

Archer, Sally L. (1982). The Lower Age Boundaries of Identity Development. *Child Development*, 53, 1551-1556.

Archer, S.L. (1989). The lower age boundaries of identity development, *Child Development*, 53, 1551-1556.

Arı, R. (2006). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Arslan, E. (2008). *Bağlanma stilleri açısından ergenlerde Erikson'un psikososyal gelişim dönemleri ve ego kimlik süreçlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Atak, H. (2005). *Beliren Yetişkinlik:Yeni Bir Yaşam Döneminin Türkiye'de İncelenmesi*,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Atak, H., (2011). Kimlik gelişimi ve kimlik biçimlenmesi: kuramsal bir değerlendirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar – Current Approaches in Psychiatry*, 3(1), 163-213.

Atkinson, R.L., Atkinson, R.C., Hoeksema, S.N., Bem, D.J. & Smith, E.E. (2008). *Psikolojiye giriş*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Bacanlı, H. (2009). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Asal Yayınları 14. Baskı.

Balkaya, A. (2005). *Lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeylerinin bazı bilişsel-sosyal ailesel nitelikler ile suç davranışı düzeyi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bartholomew, K. & Horowitz, L.M.(1991). Attachment styles among young adults: a test of a four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244.

Benson, M.J., Harris, P.B. & Rogers, C.S. (1992). Identity consequences of attachment to mothers and fathers among late adolescents. *Journal of Research on Adolescence*. 2 (3), 187-204.

Bergh, S. & Erling, A. (2005). Adolescent identity formation: A Swedish study of identity status using the EOM-EIS-II. *Adolescence*. 40 (158), 377-395.

Berzonsky, M. D. & Kuk, L. S. (2000). Identity status, identity processing style, and the transition to university. *Journal of Adolescent Research*, 15(1), 81-98.

Birgi, F. (2010). *Üniversite öğrencilerinde kimlik ve bağlanma*. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Salık Bilimleri Enstitüsü.

Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Vol. 2. Separation*. New York: Basic Books.

Bowlby, J. (1988). *A Secure Base: Parent-Child Attachment And Healthy Human Development*. New York: Basic Books.

Budak, S. (2005). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları 3. Basım.

Burger, J.M. (2006). *Kisilik*. (Çev. İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu). İstanbul: Kaktüs Yayınları.

Colin, V. L. (1996). *Human Attachment*. New York: Mcgraw-Hill.

Costos, D. (1986). Sex Role Identity in Young Adults: Its Parental Antecedents and Relation to Ego Development. *Journal of Personality and Social Psychology*. 50(3),602-611.

Çakır, S. G. (2001). *The relationships of identity status with parental attitudes, family type and parental education level in adolescents*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çakır, S.G. & Aydın, G. (2005). Parental attitudes and ego identity status of Turkish adolescents. *Adolescence*, 40 (160), 847-859.

Çelen, N. (2007). *Bir dönüşüm süreci ergenlik ve genç yetişkinlik*. İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim.

Çelen, N. ve Berk, Ş. (2008). Çocuk ve annenin bağlanma düzeyleri ile çocuk-anne etkileşim örüntüleri arasındaki ilişki. *COKAUN(Çocuk Kültürü Araştırma Uygulama Merkezi Kongresi)*, Ankara.

Çelik, Ş. (2004). *The effects of an attachment-oriented psycho-educational group training on improving the preoccupied attachment styles of university students*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri.

Demir, İ. (2009). Gençlerin kimlik statülerinin kültürel karşılaştırılması: İstanbul-Nusaybin örneği. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(3), 129-136.

Deniz, M. E., Hamarta, E. & Arı, R. (2005). An investigation of social skills and loneliness levels of university students with respect to their attachment styles in a sample of Turkish students. *Social Behavior And Personality*, 33 (1), 19-32.

Dereboy, İ.F. (1993). *Kimlik bocalaması, Anlamak, Tanımak, Ele Almak*. Malatya: Özmert Ofset.

DiTommaso, E., C. Branen-McNulty, L. Ross & M. Burgess. (2002). Attachment Styles, Social Skills and Loneliness in Young Adults. *Personality And Individual Differences*, 33, 1-10.

Erikson E.H.(1968). *Identity and Crisis*. New York, W.W. Norton Company.

Eryüksel, G. (1987). *Ergenlerin kimlik statülerinin incelenmesine yönelik kesitsel bir çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gavas, A. (1998). *Kimlik gelişimi sırasında ergenin anne-baba ile ilişki düzeyinin saptanması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Geçtan, E. (2000). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Gooden W.E., Leung C. & Hindman D. (2000). Adult attachment and psychotherapy. *Journal of Psychology and Christianity*, 19(3): 275-282.

Gönül, E. (2008). *Kimlik statülerinin 22-30 yaşlar arasındaki genç yetişkinlerin yaşadığı kaygı düzeyi ile ilişkisi*. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Graf, S.C., Mullis, R.L. & Mullis, A.K. (2008). Identity formation of United States American and Asian Indian Adolescents. *Adolescence*, 43 (169) 57-69.

Grotevant, H.D. & Cooper, C.R. (1985). Patterns of interaction in family relationships and development of identity formation in adolescence. *Child Development*, 56, 415-428.

Gültekin, F. (2000). *İnsanların kimlik gelişim düzeyleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Gündoğdu, M. & Zeren, Ş.G. (2004). Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin kimlik statüleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (22), 57-63.

Hamarta, E. (2004). Bağlanma Teorisi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (1), 53-66.

Hazan, C. & Shaver, P. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 52(3), 511-524.

Hazan, C. & Shaver, P. R. (1987). Conceptualizing Romantic Love As An Attachment Process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.

Hortaçsu, N. (2003). *İnsan İlişkileri*. İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.

İnanç, Y. B. ve Yerlikaya, E. E. (2009). *Kişilik Kuramları*. Pegem Akademi Yayınevi, Ankara.

Kağan, S. (1999). Kıbrıslı ve Türkiyeli üniversite öğrencilerinin kimlik gelişim düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel Psikoloji: Kültür bağlamında insan ve aile*. Evrim Yayınevi, İstanbul.

Kapçı, E. G. & Küçüker, S., (2006). Ana babaya bağlanma ölçeği: Türk üniversite öğrencilerinde psikometrik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(4), 286-295

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Keser, C.Ç. (2006). *Annenin bağlanma düzeyi ve çocuk yetiştirme sürecinin çocuğun bağlanma düzeyine etkisi*. Bursa: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kesibir, S., Kavlızoğlu, Ö. S. & Üstündağ, M. F., (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar- Current Approaches in Psychiatry*, 3(2):321-342.

Kimmel, D.C. & Weiner, I.B. (1985). *Adolescence: A Development Transition*. New York: John Wiley Sons Inc.

Kitayama S., Markus H. R., Matsumoto H. & Norasakkunkit, V. (1997) Individual and collective processes in the construction of the self: Self-enhancement in the United States and self-criticism in Japan. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(6),1245-1267.

Köker, S. (1997). *Kimlik duygusunun kazanılması açısından ergenlerin, genç yetişkinlerin ve yetişkinlerin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kroger, J. (1985). Separation-individuation and ego identity status in New Zealand University students. *Journal of Youth and Adolescence*, 14 (2),133-147.

Kroger, J. (1988). A longitudinal study of ego identity status interview domains, *Journal of Adolescence*, 11, 361-374.

Kroger, J. (2000). Ego identity status research in the new millenium. *International Journal of Behavioral Development*, 24 (2), 145-148.

Kroger, J. (2004). *Identity in Adolescence: The Balance Between Self and Other*. Adolescence and Society Series, Routledge, 36-51.

Kroger, J. (2006). *Identity development during adolescence*. Adams, G.R., Berzonsky, M.R, (Ed.), Blackwell Handbook of Adolescence, 205-246.

Lapsley, D.K., .Rice, K.R., & Fitzgerald, D.P., (1990). Adolescent attachment, identity and adjustment to collage:implication fort he continuitiy hypothesis. *Journal of Counseling and Development*, 68, 561-565.

Lewis, H. L. (2003). Differnces in ego identity among college students across age, ethnicity, and gender. *An International Journal of Research*, 3(2), 159-189.

Lopez, F. G., Melendez, M. C., Sauer, E. M., Berger, E., & Wyssmann, J. (1998). Internal working models, self-reported problems, and help-seeking attitudes among college students. *Journal of Counseling Psychology*, 45(1), 79-83.

Lubenko, J. & Sebre, S., (2007). Adolescents' identity achievement, attachment to parents and family environment. *Baltic Journal of Psychology*, 8 (1, 2), 37-48.

Mackinnon, J. L., & Marcia, J. E. (2002). Concurring patterns of women's identity status, attachment styles, and understanding of children's development. *International Journal of Behavioral Development*, 26, 70-80.

Marcia, J.E. (1966). Development and validation of ego identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3 (5), 551-558.

Marcia, J.E. & Friedman, M.L. (1970). Ego identity status in college women. *Journal of Personalit*, 2, 249-263

Marcia, J. (1989). Identity and intervention. *Journal of Adolesance*, 12, 401-410.

Markiewicz, D., Lawford, H., Doyle, A.B., & Haggart, N. (2006) Developmental differences in adolescents' and young adults' use of mothers, fathers best friends, and romantic partners to fulfill attachment needs. *Journal of Youth and Adolescence*, 35, 127-140.

Markus H. R. & Kitayama, S. (1991) Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychology Reiew*, 98, 224–253.

Masterson, J. F., (2008). *Bağlanma Kuramı ve Norobiyolojik Kendilik Gelişimi Açısından Kişilik Bozuklukları*. İstanbul: Litera Yayıncılık, 1-38.

Matos, M., M., Barbosa, S., Almeida, H., M. & Costa, M., C. (1999). Parental attachment in Portuguese late adolescents, *Journal of Adolescence*, 22, 805-818.

Morsümbül, Ü. (2005). *Ergenlikte kimlik statülerinin bağlanma stilleri, cinsiyet ve eğitim düzeyi açısından incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Morsümbül, Ü., ve Tümen, B., (2008). Ergenlik döneminde kimlik ve bağlanma ilişkileri: kimlik statüleri ve bağlanma stilleri üzerinden bir inceleme. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(1).

Nickerson, A. & Nagle, R.J. (2005). Parent and peer relations in middle childhood and early adolescence. *Journal of Early Adolescence*, 25, 223-249.

Oflazoğlu A.F. (2000). *Yetiştirme yurdunda yaşayan ergenlerde kimlik statülerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Onur, N. (2006). *Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Oskay, G. (1997). Üniversite öğrencilerinin kimlik gelişim düzeylerinin buldukları fakülte ve anabilim dallarına göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 63-67.

Oskay, G. (1998). Genişletilmiş objektif ego kimlik statüsü ölçeğinin-(Extended objective measure of EGO identity status)-EOM-EIS'in Türkçeye

uyarlanması-geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9 (2),

Özkamalı, E. (2000). *Çalışan ve öğrenci ergenlerde çalışmanın ergen gelişimi üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pala, S. (2007). *Madde bağımlısı olan ergenlerin kimlik statülerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Parsons, R. N., Nalbone, D. P., Killmer, J. M., & Wetchler, J. L. (2007). Identity development, differentiation, personal authority, and degree of religiosity as predictors of interfaith marital satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, 35, 343-361.

Pietromonaco, P. R., & Barnett, L. F. (2000). Internal working models: What do we really know about the self in relation to others? *Review of General Psychology*, 4, 155-175.

Reich W. A., & Siegel H.I. (2002). Attachment ego identity development and exploratory interest in university students. *Asian Journal of Social Psychology*. 5:125-134.

Rice, K.G. (1990). Attachment in adolescence: A narrative and meta-analytic review. *Journal of Youth and Adolescence*, 19 (5), 511-538.

Sable, P., (2008). What is adult attachment? *Clinical Social Work Journal*, 36, 21-30.

Samuolis, J., Layburn, K. & Schiaffino, K., M. (2001). Identity development and attachment to parents in college students, *Journal of Youth and Adolescence*, 30 (3), 373-384.

Schwartz, S. J. (2001). The evolution of eriksonian and neo- eriksonian identity theory and research: A review and integration. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 1(1), 7-58.

Schwartz, S. J., & Dunham, R. M. (2000). Identity status formulae: Generating continuous measures of the identity statuses from measures of exploration and commitment. *Adolescence*, 35, 147 – 165 .

Schultheiss, D. P. & Blustein, D.L. (1994). Contributions of family relationship factors to the identity formation process. *Journal of Counseling & Development*, 23, 159-166.

Seider, K. (2008). Eş terapisi: sahte kendiliğe bağlılıktan gerçek bir ilişkiye geçiş, Masterson, F. (Ed), Bağlanma kuramı ve nörobiyolojik kendilik gelişimi açısından kişilik bozuklukları: klinik bir bütünleştirme (185-205). İstanbul: Litera Yayıncılık.

Solmaz, F. (2002). *Lise son sınıf öğrencilerinin kimlik statüleri ile anne-baba tutumları algılamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Stanojevic T. S., (2004). Adult attachment and prediction of close relationships. *Philosophy, Sociology and Psychology*, 3(1): 67-81.

Sümer, N. & Cozzarelli, C. (1994). *Attachment style differences in ego identity status and self concept*. Paper presented at the 66th Annual Convention of the Midwestern Psychological Association Chicago, II.

Sümer, N. & Güngör, D. (1999). Çocuk Yetiştirme Stilllerinin Bağlanma Stilleri, Benlik Değerlendirmeleri ve Yakın İlişkiler Üzerindeki Etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14 (44), 35-58.

Sümer, N., (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(57), 1-22.

Süslü, D. P. (2002). *Çalışan ve öğrenci ergenlerde kimlik duygusu kazanımının araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Şahin, G. (2009). *Yetiştirme yurdunda ve ailesi yanında yaşayan ergenlerin bağlanma stilleri ile kimlik statüleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tao, S., & Dong, Q. (2000). Social sport relations to coping and adjustment during the transition the university in the people's republic of China. *Journal of Adolescence Research*, 15(1), 123-145.

Taylor, R. & Oskay, G. (1995). Identity formation in Turkish and American late adolescents. *Journal of Cross Cultural Psychology*, 26 (1), 8-22.

Temel, Z. F. & Aksoy, A. B. (2001). *Ergen ve Gelişimi: Yetişkinliğe İlk Adım*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Thompson, R.A.(2006). Erken dönemde bağlanma ve sonraki gelişim üzerindeki etkileri (Çev: M. Sayıl ve G. Ö. Demir). *Türk Psikoloji Bülteni*. 38, 113-120.

Uçar, N. (1999). *Correlates of suicide ideation and relation to ego identity status among adolescents*. Unpublished Master's Thesis, The Middle East Technical University, Ankara.

Uzman, E. (2002). *Sosyal destek düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre kimlik statüleri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Varan, A. (1990). *Liseli gençlerin kimlik statülerinin cinsiyet, yaş ve sosyo-kültürel çevre açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Waterman, A. S. (1982). Identity development from adolescence to adulthood: An extension of theory and a review of research. *Developmental Psychology*, *18*(3), 341–358.

Waters, E., Crowell, J., Elliott, M., Corcoran, D. & Treboux, D. (2002). Bowlby's secure base theory and the social/personality psychology of attachment styles: work(s) in progress. *Attachment & Human Development*, *4*(2), 230-242.

Waters, E., Merrick, S., Treboux, D., Crowell, J., & Albersheim, L. (2000). Attachment security in infancy and early adulthood: A twenty-year longitudinal study. *Child Development*, *71*, 684-689.

Yamada, A. M., & Singelis, T. (1999) Biculturalism and self-construal. *International Journal of Intercultural Relations*, *23*(5) 697–709.

Yavuzer, H. (2010). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Yip, T., Seaton, E. K., & Sellers, R. M. (2006). African American racial identity across the lifespan: Identity status, identity content, and depressive symptoms. *Child development*, *77*, 1504-1517.

Zimmermann, P. & Stoll, F., B. (2002). Stability of attachment representations during adolescence: the influence of ego-identity status. *Journal of Adolescence*, *25*, 107-124.

Ek A

Bilgi ve Onay Formu

Bu çalışma, Yrd. Doç. Dr. Figen KARADAYI danışmanlığında Maltepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Gelişim Psikoloji Yüksek Lisans programı öğrencisi Asiye AKAR tarafından yürütülen bir tez çalışmasıdır. Aşağıda genel olarak size, çevrenize ve ilişkilerinize ilişkin bazı sorular sorulacaktır. Ankette, sizden kim olduğunuz ile ilgili hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplarınız tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir. Elde edilecek bilgiler bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Bu anlamda, araştırma sonuçlarından sağlıklı bilgiler edinilebilmesi için soruların samimi bir şekilde doldurulması ve boş bırakılmaması oldukça önemlidir. Anket sorularını cevaplarırken sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden dolayı kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakmakta serbestsiniz. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için Asiye AKAR ile iletişim kurabilirsiniz.

Maltepe Üniversitesi Gelişim Psikolojisi Yüksek Lisans Öğrencisi:

Psk. Asiye AKAR

Tel: 0212 441 01 41

Katılımcı Beyanı

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip anketi iade edebileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum.

Ek B

Kişisel Bilgi Formu

Bu araştırmanın bilimselliği sizin vereceğiniz doğru ve samimi yanıtlara bağlıdır. Lütfen, her soruyu dikkatlice okuduktan sonra size en uygun cevabı işaretleyiniz. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

1. Cinsiyetiniz: Kız () Erkek ()
2. Doğum yılınız
3. Okulunuz.....
4. Bölümünüz
5. Sınıfınız

6. Anne babanızın;
() Her ikisi de sağ
() Anne sağ
() Baba sağ

7. Medeni durumları:
() Evli
() Bekar

8. Annenizin eğitim durumu:
() Okur-yazar değil
() İlkokuldan terk
() İlkokul mezunu
() Ortaokul mezunu
() Lise mezunu
() Üniversite (lisans) mezunu
() Lisans üstü (yüksek lisans, doktora, belirtiniz.....)

9. Anneniz çalışıyor mu? Evet () Hayır ()
10. Babanızın eğitim durumu:
() Okur-yazar değil
() İlkokuldan terk
() İlkokul mezunu
() Ortaokul mezunu
() Lise mezunu
() Üniversite (lisans) mezunu
() Lisans üstü (yüksek lisans, doktora, belirtiniz.....)

11. Babanız çalışıyor mu? Evet () Hayır ()
12. Kaç kardeşiniz?(siz dahil)
13. Ailede kaçınıcı çocuksunuz?.....
14. Ailenizin Ekonomik durumu:
- () Çok Yüksek Gelirli
- () Ortanın Üstü
- () Orta Düzey
- () Ortanın Altı
- () Çok Düşük Gelirli
15. Yaşadığınız yer:
- () Ailele evde
- () Yurtta
- () Ayrı evde
- () Akrabalarımın yanında
16. Üniversite öncesinde nerede yaşıyordunuz?
- () Büyük bir şehirde
- () Küçük bir şehirde
- () Bir ilçede
- () Köyde/Kasabada
- () Diğer
17. 12 Yaşa kadar çocukluğunuzu nerede geçirdiniz?
- () Büyük bir şehirde
- () Küçük bir şehirde
- () Bir ilçede
- () Köyde/Kasabada
- () Diğer
18. Anne-babanız nerede yaşıyor?
- () Büyük bir şehirde
- () Küçük bir şehirde
- () Bir ilçede
- () Köyde/Kasabada
- () Diğer

Ek C

İLİŞKİ ÖLÇEKLERİ ANKETİ

Aşağıda, yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. Lütfen her bir ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını aşağıdaki 7 aralıklı ölçek üzerinde değerlendiriniz.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Beni hiç tanımlamıyor Beni kısmen tanımlıyor Beni tanımlıyor

1. Başkalarına kolaylıkla güvenemem. ____
2. Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli. ____
3. Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım. ____
4. Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum. ____
5. Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım. ____
6. Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık kurmak istiyorum. ____
7. Yalnız kalmaktan korkarım. ____
8. Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim. ____
9. Başkalarına tamamıyla güvenmekte zorlanırım. ____
10. Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır. ____
11. Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım. ____
12. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli. ____
13. Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim. ____
14. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder. ____
15. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum. ____
16. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim. ____
17. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım. ____

Ek D

Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası (Soru Formu)

Size verilen ölçekteki her maddeyi dikkatle okuyun ve sizin kendi düşünceniz ve duygularınızı ne derecede yansıttığını A-F seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtin. Şayet bir cümlenin birden fazla bölümü varsa, cevabınızı lütfen cümlenin tümüne göre verin. Lütfen her madde için cevaplarınızı size ayrıca verilen cevap formu üzerinde aşağıdaki seçeneklerden sizin durumunuza en çok uyanı seçerek belirtiniz. Lütfen soru formu üzerine hiçbir şey yazmayınız.

- A : Kesinlikle katılıyorum
B : Çoğunlukla katılıyorum
C : Bazen katılıyorum
D : Bazen katılmıyorum
E : Çoğunlukla katılmıyorum
F : Kesinlikle katılmıyorum

- 1) Benim için hangi mesleğin uygun olduğu hakkında bir fikrim yok. Bulacağım herhangi bir işte çalışırım.
- 2) Din konusunda bana hitap eden bir şey bulmuş değilim ve araştırma gereği de hissetmiyorum.
- 3) Erkeklerin ve kadınların rolleri hakkında düşüncelerim, anne ve babaminkilerle aynıdır. Onlar için geçerli olan benim içinde geçerlidir.
- 4) Bana hitap eden tek bir yaşam biçimi yok ve bu konuda pek fazla düşünmüyorum.
- 5) Çok çeşitli insan var. Ben hala bana uygun arkadaşları bulabilmek için çeşitli yollar arıyorum.
- 6) Şimdiye kadar boş zamanlarımı dolduracak belirli bir faaliyet aramış değilim ancak bazen diğerlerine uyup bir şeylerle uğraştığım olur.
- 7) Nasıl flört etmeli konusunu şimdiye kadar pek düşünmedim. Zaten flört edip etmemek konusu beni pek fazla ilgilendirmiyor.
- 8) Politik olarak neyi desteklediğimi ve neye inandığımı bilmenin önemli olduğunu düşünüp, bana uygun bir görüş geliştirmeye çalıştım.
- 9) Bir birey olarak ne kadar yetenekli olduğuma ve benim için hangi işlerin uygun olacağına hala karar vermeye çalışıyorum.
- 10) Din konusu beni pek düşündürmüyor ama rahatsız da etmiyor.
- 11) Evlilikte sorumlulukları paylaşmanın birçok yolu var, benim için hangisinin uygun olacağına hala karar vermeye çalışıyorum.
- 12) Hayatımın nasıl olması gerektiği hakkında akla yatkın bir bakış açısı var ama henüz karar vermeye çalışıyorum.
- 13) Arkadaşlık etmek için birçok neden vardır ama ben yakın arkadaşlarımı kendi karar verdiğim belirli bazı değerleri ve benzerlikleri temel alarak seçiyorum.
- 14) Henüz beni çok bağlayan bir boş zaman uğraşısı olmamasına rağmen, değişik uğraşlar deneyerek gerçekten ilgilendiğim bir tanesini arıyorum.
- 15) Geçmiş deneyimlere dayanarak şimdi istediğim flört tarzını seçmiş bulunuyorum.
- 16) Politika hakkında pek düşünmüş değilim, beni fazla ilgilendirmiyor.

- 17) Meslek seçiminde ailemin benim için planladığı meslek ilk sırayı almıştır.
- 18) Her kişinin dini inancı kendine özgüdür. Bu konuyu tekrar tekrar düşündüm ve neye inanabileceğimi biliyorum.
- 19) Erkek ve kadınların evlilikteki rollerini ciddi bir şekilde düşünmüş değilim, bu konu beni pek ilgilendirmiyor.
- 20) Uzun süre düşündükten sonra benim için neyin ideal bir yaşam biçimi olduğu hakkında kişisel görüşümü geliştirdim ve bu görüşü kimsenin değiştirebileceğini sanmıyorum.
- 21) Arkadaşlarımı nasıl seçeceğim konusunda benim için en iyi olanı annem ve babam bilir.
- 22) Birçok şey arasından düzenli olarak yapabileceğim bir veya birkaç boş zaman uğraşısı seçtim ve bu seçimlerimden memnunum.
- 23) Flört etme hakkında fazla düşünmüyorum. Olayları akışına bırakıyorum.
- 24) Politikaya gelince, sanırım bu konuda anne ve babama benziyorum. Oy verme ve benzeri konularda onların yaptıklarını yapıyorum.
- 25) Bana en uygun işi bulmak beni pek ilgilendirmiyor. Herhangi bir iş olabilir. Yani ne bulursam ona takılıp giderim.
- 26) Benim için dinin ne anlam ifade ettiği konusunda tereddütlüyüm. Bu konuda bir karara varmış olmayı isterdim ama henüz arayışım bitmiş değil.
- 27) Erkeklerin ve kadınların rolleri hakkındaki düşüncelerim doğrudan annem, babam ve ailemden geliyor. Daha fazlasını araştırmaya gerek duymadım.
- 28) Benim için ideal yaşam biçiminin ne olacağı annem ve babam tarafından öğretilmiştir ve ben onların bana öğrettiklerini sorgulama gereksinimi hiç duymuyorum.
- 29) Gerçekten yakın arkadaşım yok, şu anda da böyle birini aradığımı zannetmiyorum.
- 30) Bazen boş zaman uğraşlarına katılırım ama düzenli bir şekilde yapılacak belirli bir etkinlik aramak için pek gereksinim hissetmiyorum.
- 31) Değişik tip flört ilişkilerini denedim. Benim için neyin en iyi olduğuna henüz karar vermiş değilim.
- 32) Politik bir görüş getirmek için çeşitli partiler ve düşünceleri öğrenmeye çalışıyorum ancak henüz kararsızım.
- 33) Kafamda oluşması bir hayli zamanımı aldı ama şimdi bir meslek olarak neyi istediğimi gerçekten biliyorum.
- 34) Şu anda din konusu kafamı karıştırıyor. Neyin doğru neyin yanlış olduğu hakkındaki görüşlerimi değiştirip duruyorum.
- 35) Erkeklerin ve kadınların evlilikteki rolleri hakkında bir müddet düşündüm ve benim için neyin en iyi olacağına karar verdim.
- 36) Yaşam hakkında kabul edilebilir bir bakış açısı bulmak için başkalarıyla birçok fikir alışverişine giriyorum ve biraz da kendimi tanımaya çalışıyorum.
- 37) Ben sadece anne ve babamın onaylayacağı arkadaşlar seçerim.
- 38) Her zaman anne ve babamın yaptığı boş zaman uğraşlarının aynılarını yapmaktan hoşlanmış ve hiçbir zaman başka şeyler yapmayı ciddi olarak düşünmemişimdir.
- 39) Sadece anne ve babamın flört etmemi beklediği tipte kişilerle çıkarım.
- 40) Politik inançlarımı baştan sona düşündüm ve görüyorum ki, anne ve babamın inandıklarının bazı yönlerine katılıyor bazı yönlerine ise katılmıyorum.

- 41) Anne ve babam uzun bir süre önce meslek olarak neyi seçmem gerektiğine karar verdiler ve ben onların planlarını takip ediyorum.
- 42) Dini inançla ilgili kendime ciddi sorular sorduğum bir dönemim oldu ama bir birey olarak neye inandığımı biliyorum.
- 43) Bugünlerde eşlerin evlilikteki rolleri hakkında düşünüyorum ve bu konuda bir karar vermeye çalışıyorum.
- 44) Anne ve babamın yaşam hakkındaki görüşleri benim için yeterlidir. Başka bir şeye ihtiyaç duymuyorum.
- 45) Birçok değişik arkadaşlıklar denedim, artık şimdi bir arkadaşta neler aradığımı biliyorum.
- 46) Birçok değişik boş zaman uğraşlarını denedikten sonra, kendi başıma veya arkadaşlarla birlikte yapmaktan gerçekten hoşlandığımı bir veya birkaç uğraş buldum.
- 47) Flört hakkındaki tercihlerim halen gelişme sürecinde henüz tamamen karar vermiş değilim.
- 48) Politik inançlarımdan emin değilim, aslında neye inanabileceğimi belirlemeye çalışıyorum.
- 49) Karar vermem uzun bir süre aldı ama şimdi bir meslek için hangi yönde hareket edeceğimi kesinlikle biliyorum.
- 50) Anne ve babamın yaptığı dini vecibeleri bende aynen yapıyorum. Nedenini hiç sorgulamadım.
- 51) Evli çiftlerin aile sorumluluklarını paylaşabilecekleri pek çok yol vardır. Ben bunların üzerinde epeyce düşündüm ve şimdi kendim için ne istediğimi kesinlikle biliyorum.
- 52) Yaşamdan genelde hoşlanırım ve belirli bir yaşam görüşüne sahip olmak gibi bir çabam yoktur.
- 53) Hiç yakın arkadaşım yok. Sadece değişik gruplara takılıp, dolaşıyorum.
- 54) Uzun bir süre devam etmekten hoşlanacağım bir veya birkaç boş zaman uğraşı bulabilme umuduyla çeşitli uğraşlar deniyorum.
- 55) Değişik tipte kişilerle flört ettim ve şimdi flört hakkında kendi 'kurallarımın' ne olduğu ve kimle flört edeceğimi kesinlikle biliyorum.
- 56) Belirli bir yönde tercih yapabilecek kadar politika ile ilgilenmiş değilim.
- 57) Seçebilecek çok değişik iş var. Meslek olarak ne yapacağıma karar vermeye çalışıyorum.
- 58) Dinimi asla sorgulamadım. Şayet anne ve babam için doğru olan o ise, benim içinde doğru olan odur.
- 59) Erkeklerin ve kadınların rolleri hakkındaki fikirler öyle çeşitli gözüküyor ki bu konuda fazla düşünmüyorum.
- 60) Kendi kendime epeyce inceledikten sonra, yaşam biçiminin ne olması gerektiği hakkında bir görüş vardır.
- 61) Benim için hangi arkadaşlığın en iyi olacağını gerçekten bilmiyorum. Arkadaşlığın benim için tam olarak ne anlamı olduğunu belirlemeye çalışıyorum.
- 62) Boş zaman uğraşlarıyla ilgili tüm tercihlerimi anne ve babamdan öğrendim ve başka bir şey denemedim.
- 63) Ben sadece anne ve babamın onaylayacağı kişilerle flört ederim.
- 64) Anne ve babamın kürtaj ve ölümcül hastaların kendi rızalarıyla öldürülmeleri gibi konularda her zaman kendi politik ve ahlaki inançları olmuştur ve ben her zaman onların görüşlerini benimsemişimdir.

Benlik Kimliği Objektif Ölçüm Skalası (Yanıt Formu)

Adınız, Soyadınız :

Cinsiyetiniz :

Yaşınız :

A : Kesinlikle katılıyorum C : Bazen katılıyorum E : Çoğunlukla katılmıyorum
B : Çoğunlukla katılıyorum D : Bazen katılmıyorum F : Kesinlikle
katılmıyorum

A B C D E F

A B C D E F

1) 0 0 0 0 0 0
2) 0 0 0 0 0 0
3) 0 0 0 0 0 0
4) 0 0 0 0 0 0
5) 0 0 0 0 0 0
6) 0 0 0 0 0 0
7) 0 0 0 0 0 0
8) 0 0 0 0 0 0
9) 0 0 0 0 0 0
10) 0 0 0 0 0 0
11) 0 0 0 0 0 0
12) 0 0 0 0 0 0
13) 0 0 0 0 0 0
14) 0 0 0 0 0 0
15) 0 0 0 0 0 0
16) 0 0 0 0 0 0
17) 0 0 0 0 0 0
18) 0 0 0 0 0 0
19) 0 0 0 0 0 0
20) 0 0 0 0 0 0
21) 0 0 0 0 0 0
22) 0 0 0 0 0 0
23) 0 0 0 0 0 0
24) 0 0 0 0 0 0
25) 0 0 0 0 0 0
26) 0 0 0 0 0 0
27) 0 0 0 0 0 0
28) 0 0 0 0 0 0
29) 0 0 0 0 0 0
30) 0 0 0 0 0 0
31) 0 0 0 0 0 0
32) 0 0 0 0 0 0

33) 0 0 0 0 0 0
34) 0 0 0 0 0 0
35) 0 0 0 0 0 0
36) 0 0 0 0 0 0
37) 0 0 0 0 0 0
38) 0 0 0 0 0 0
39) 0 0 0 0 0 0
40) 0 0 0 0 0 0
41) 0 0 0 0 0 0
42) 0 0 0 0 0 0
43) 0 0 0 0 0 0
44) 0 0 0 0 0 0
45) 0 0 0 0 0 0
46) 0 0 0 0 0 0
47) 0 0 0 0 0 0
48) 0 0 0 0 0 0
49) 0 0 0 0 0 0
50) 0 0 0 0 0 0
51) 0 0 0 0 0 0
52) 0 0 0 0 0 0
53) 0 0 0 0 0 0
54) 0 0 0 0 0 0
55) 0 0 0 0 0 0
56) 0 0 0 0 0 0
57) 0 0 0 0 0 0
58) 0 0 0 0 0 0
59) 0 0 0 0 0 0
60) 0 0 0 0 0 0
61) 0 0 0 0 0 0
62) 0 0 0 0 0 0
63) 0 0 0 0 0 0
64) 0 0 0 0 0 0

ÖZGEÇMİŞ:

Kişisel Bilgiler:

E-posta: beysimoglu@hotmail.com

Doğum Tarihi: 12.05.1985

Doğum Yeri: Kırcaali

Uyruk: T.C

Ünvan: Psikolog

Eğitim:

Yüksek Lisans: Maltepe Üniversitesi – Gelişim Psikolojisi 2007-2012

Lisans: Haliç Üniversitesi – Psikoloji 2003 – 2007

Bilgisayar Bilgisi:

Microsoft Office Uygulamaları
SPSS

İş Tecrübeleri:

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	
Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi	2009- devam
Özel Şefkatevi Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	2007-2008